

Pispalalainen
2/06

TARJOUS

KAHVI & MUNKKI

1,50

PIZPALA

- VUODESTA 1982 -

24h

FOSTERS

6pack

5,90

2,97/L
sis. p.

PIZPALA PALVELEE KELLON YMPÄRI

MAKKARAT

1. NAKKI 0,60
2. HÖYRYMAKKARA 1,20
3. GRILLIMAKKARA 1,20

HOT DOGIT

4. 1 NAKILLA 2,00
5. 2 NAKILLA 2,60
6. CHILI HOT DOG 2,40
7. HABANERO DOG 2,40
8. KUUMA KOIRA 2,40

BURGERIT

16. TÄYSLIHABURGER 4,20
17. JUUSTOBURGER 4,50
18. CHILIBURGER 4,50
19. VALKOSIPULIBURGER 4,50
20. PEKONIBURGER 4,50
21. MEGABURGER 5,90
22. KANABURGER 5,50
23. LOHIBURGER 5,50
24. KEBAB-BURGER 4,50
25. KASVISBURGER 3,90

RANSKALAISET / PERUNAMUUSI

9. RANSKALAISET/
PERUNAMUUSI 2,50
10. 2 NAKILLA 3,70
11. 4 NAKILLA 4,90
12. MAKKARALLA 4,00
13. LIHAPULLILLA 4,20
14. TÄYSLIHAHIVILLÄ 4,80
15. KEBABLIHALLA 5,50

DIPIT

HABANERO HOT
AURAJUUSTO
VALKOSIPULI
TALON DIPPI
CHILI
BBQ

0,50
KPL

LIHAPIIRAKAT

26. LIHAPIIRAKKA 2,20
27. 1 NAKILLA 2,80
28. 2 NAKILLA 3,40
29. HÖYRYMAKKARALLA 3,40
30. JAHTIMAKKARALLA 3,40
31. PEREMECT 3,40
32. PORILAINEN 3,00

HOT WINGS

- 8 KPL 6,90
- 12 KPL 8,50
- 16 KPL 9,90
- 24 KPL 12,90

KASTIKKEET:
- MIETO
- HOT
- EXTRA HOT

SPESIAALIANNOKSET

33. ÄIJÄBURGER 8,50
Täyslihapihvi 188 g, cheddar, muna,
pekoni, isot ranskalaiset tai lohkoperunat
34. HABANEROBURGER HOT 6,50
Isot ranskalaiset tai lohkoperunat
35. PERINTEINEN PYTTIPANNU 4,90
Kananmunalla ja suolakurkulla
36. MÄTTÖ 8,90
Possun ulkofile, lihapullia, kebablihaa,
muna, isot ranskalaiset tai lohkoperunat
37. PIPPURIPIHVIT 7,50
PÖRSÄANFILEESTÄ
Isot ranskalaiset tai lohkoperunat
38. MAKKARALAUTANEN 6,90
Valikoima makkaroita paloina, isot
ranskalaiset tai lohkoperunat
39. LIHAPULLALAUTANEN 5,90
MUUSILLA
40. PIPPURIKANA 7,50
Isot ranskalaiset tai lohkoperunat
41. PUOLIKAS BROILERI 5,50
Herkullista grillattua broileria
42. KANASALAATTI 4,90
Salaattia ja kananfilettä

ISO JUOMA SPESIAALIANNOSTEN YHTEYDESSÄ 1,00

LISÄVARUSTEET

JALÄPENO
ANANAS
KANANMUNA
AURAJUUSTO
PEKONI
CHEDDARJUUSTO
HABANERO TUORE
PORKKANAT

0,50
KPL

MUKIJUOMAT

NORMAALI 0,33L	1,20
ISO 0,5L	1,50
SOODA 0,33L	0,80
SOODA 0,5L	1,00
VESI	0,50
MAITO 0,2L	0,60
MAITO 0,5L	0,80
KAHVI	1,00
KAHVI & MUNKKI	1,50
KAAKAO	1,20
TEE	1,00

BURGEREIDEN,
LIHAPIIRAKOIDEN,
HODAREIDEN JA
SIIPIEN YHTEYDESSÄ:

PIENET RANSKALAISET
& PIENI MUKIJUOMA 2,00

ISOT RANSKALAISET
& ISO MUKIJUOMA 3,00

TILAUKSET: (03) 212 7795 www.pizpala.fi Pispalan Valtatie 28

Päätoimittaja:

Hannu T. Sepponen

Tähän lehteen kirjoittaneet:

Hannu T. Sepponen, JiiPee Villanen, Katja Wallenius, Maarit Patrikainen, Marita Sandt, Mikko Alatalo, Kati Lehtinen, Jari Niemelä, Veikko Niskavaara, Jorje Markkula, Jenni Partanen sekä Pispalan koulun oppilaat: Jael Assulin, Emma Davies, Oskari Hakkarainen ja Hilla Niemi

Kuvat:

Asko Parkkonen, Hannu T. Sepponen, Maarit Patrikainen, Ilpo Mikkonen, Arto Sääntti, Kati Lehtinen, Jari Niemelä, Jorje Markkula

Kansikuvat:

Ilpo Mikkonen

Piirroset, kirjallisuuspätkinä ja ristikko:

Heikki-Pekka Miettinen

Taitto:

Työryhmä: Kati Lehtinen, Iita Kettunen, Marita Sandt, Maarit Patrikainen

Painopaikka:

Kangasalan Lehtipaino

Painosmäärä:

4200

Julkaisija:

Pispalan asukasyhdistys ry

Pispalan verkkosivut: www.pispala.fi**Pispalalainen verkossa:**

www.pispala.fi/pispalalainen
(vanhat nrot pdf-muodossa)

Lisää Pispala -juttuja:

www.mansetori.fi/-->Pispala

Keskustele lehden jutuista:

www.pispala.fi/-->Keskustelu

Asukasyhdistys verkossa:

www.pispala.fi/yhdistykset/asukasyhdistys

Myrsky ja mylväys

Tänä syksynä talvi oli tulevinaan aikaisin ja voimalla. Pispalassakin koettiin myrsky jollaista ei nähdä usein. Mutta kuten koko kaupungissa, pysyivät kadut, jalkakäytävät ja portaat viikkotolkulla käsittämättömän huonossa kunnossa. Vallitsi odottava tunnelma, koska ja kuka tämän siivoaa.

Muutama vuosi sitten Tukholman suurkaupungissa oli sama tilanne. Lunta tuli ja jäi kaduille ennätykselliset määrät. Maisema muistutti entisen maailman oikeita talvia. Keskimääräiseen talveen varattu kalusto osoittautui liian pieneksi ja sekin vähä tuli nopeasti toimintakyvyttömäksi. Suurkaupungin kadut olivat kuukausikaupalla kuin jäätynyt perunapeltto. Kukaan ei tuntunut olevan vastuussa, poliitikot kiistelivät keskenään. Katujen kunnossapito oli yksityistetty. Yritysten kanssa kiisteltiin, mitä oli sovittu. Keväällä lumi sitten suli pois.

Meillä tuntuu olevan sama asetelma. Perunapelttoa olivat meidänkin katumme. Oli vain vähän tuuria tällä kertaa. Lumi suli pois jo ennen kuin talvi pääsi kunnolla alkuun. Ei ehditty vielä kunnolla käydä nokkapokkaa siitä, kenen on vastuu. Ja miksi koneistettuna ja tehokkaaksi väitettynä aikanamme katujen kunnossapito on niin hidasta ja tehotonta. Moni keski-ikäinen muistelee kuinka entismaailman aikana oli vielä varaa palkata kadunlakaisijoita. Nyt jalkakäytävät hävisivät päiväkausiksi pikaisten aurausten alle.

Alkupalven "myräkkä" on hyvä esimerkki siitä, mitä alkaa tapahtua kun julkinen tila alkaa jäädä heitteille ja sen hoitamisen voimavaroja ajetaan alas. Perinteisen konservatiivisen yhteiskunnanäkemyksen mukaan valtio ei saanut liikaa tunkeutua ainakaan perinteisen voittoa tuottavan elinkeinoelämän alueelle. Valtiolla oli vanhan iskusanan mukaan lähinnä palokuntatehtävä. Hätiin tultiin, kun tilanne niin vaati.

Julkinen sektori huolehtii nykyisin laajasti yhteiskunnan perusedellytyksistä, terveydenhuollosta, koulutuksesta ja infrastuktuurista. Niidenkin laajuudesta ja voimavaroista kiistellään. Mutta mistä johtuu, että "palokuntatehtävät" ovat niin huonoilla resursseilla.

Ilmastomuutoksesta huolimatta meidän leveysasteillamme koetaan jatkossakin vuosittainen talvi. Rajuilmatyypiset ilmiöt saattavat jopa lisäntyä. Samaan aikaan eräillä porrasreiteillä Pispalassa valistetaan: "ei talvikunnossapitoa". Pohjolassa! Ei talvikunnossapitoa! Onkohan Brysselissä valmisteilla direktiivi talviolosuhteiden harmonisoimisesta.

Hyvää joulua ja uutta vuotta kaikille pispalalaisille toivottaa

Hannu T. Sepponen

Pispalan asukasyhdistys ry.**Toimikunta 2006****Katja Wallenius**, puheenjohtaja

040 551 1164 katja15@luukku.com

Nina Hakala, varapuheenjohtaja

044 536 8472 inah@suomi24.fi

Pirkko Saloranta, kirjainpitäjä**Esa Helin**, 050 348 1078

esa_helin@luukku.com

Kati Lehtinen, 040 595 5469

kati.lehtinen@kolumbus.fi

Antti Nikkilä, 0400 637 912

antti.nikkila@elisanet.fi

Veikko Niskavaara, 040 776 5198

veikko.niskavaara@uta.fi

Ismo Saxman, 040 731 4229

ismo.saxman@112.fi

Hannu T. Sepponen, 050 441 2758

hande.sepponen@luukku.com

Juha-Matti Tuupola, 050 487 6739

jmt@appelsiini.net

PISPALAN ASUKASYHDISTYKSEN jäsenmaksu vuodeksi 2006 on 6 euroa ja kannatusjäsenyys 20 euroa.

Tilinumero: Sampo 800017-893796.

KÄYTÄ VIITENUMEROA 110. Merkitse viestiksi "jäsenmaksu 2006" ja oma nimesi.

Pispalalainen on foorumi kaikille pispalalaisille. Kirjoituksia, mielipiteitä, jutun aiheita yms. voi toimittaa lehden tekijöille ja asukasyhdistyksen toimikunnan jäsenille. Niitä voi myös lähettää tai jättää lehden postilaatikkoon Pispalan kirjastotalolle osoitteeseen: **Tahmelankatu 14, 33240 Tampere** tai lähettää sähköisesti: **pispalalainen@tamperelainen.org**

Naistentalon uusi aika

Kuvat ja teksti: Maarit Patrikainen

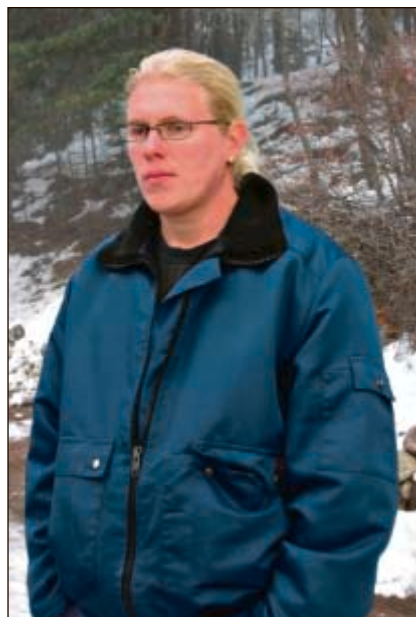

Vallikadun päässä sijaitseva "Naistentalo" on kohentunut uuteen uskoon ja loppusuoralla oleva peruskorjaus valmistunee vielä tämän vuoden puolella.

Vuoteen 2000 asti "Naistentalossa" asuivat talonmiespariskunta Konsta ja Liisa Palonen. Talon nimi juontaa juurensa yli viisikymmentä vuotta kestäneeltä "Konstan kaudelta", jolloin talossa oli vuokralla ainoastaan naisia, koska Konstan periaatteen mukaan miehiä ei talonkirjoille huollittu. Talon tyhjettyä Antti Heikkilä apureineen on pikku hiljaa remontoinut sen läpi.

Alunperin "Naistentalossa" oli seitsemän asuntoa, joista kaksi oli hellahuoneita. Nyt peruskorjauksen jälkeen asuntoja on viisi. Kivijalassa ja toisessa kerroksessa olevat kolme vuokra-asuntoa ovat jo valmiita ja asuttuja, ensimmäisen kerroksen kaksio ja yksiö ovat vielä vapaita.

- Vedetään vielä rappukäytävä ja kellari samaan syssyyn, saadaan siten kaikki kerralla käyttöönototarkastukseen. On jo aikakin saada tämä valmiiksi, toteaa Antti.

Korjauksessa on pyritty säästämään kaikki tarpeeksi hyväkuntoinen ja materiaalit ovat pääosin perinteisiä.

- Onhan talossa toki kipsilevyä, lasikuitutapettia ja lateksimaaliakin, mutta lisäeristykseen esimerkiksi käytettiin pellavaa ja tervapaperia, Antti kertoo.

Ikkunat talossa valitettavasti jouduttiin uusimaan, uudet ovat kuitenkin perinнемallin mukaisia.

- Aloitin remppaamaan vanhoja ikkunoita pohjoisen puolelta ja ne vaikuttivat siltä, että niistä olisi voinut saadaikin hyvät. Mutta etelän puoleiset ikkunat, joihin aurinko oli paistanut ja sade hakannut, olivat liian huonokuntoisia korjattaviksi, kertoo Antti.

Antti Heikkilä apureineen on peruskorjannut Naistentalon.

Talon hirsirunko on säilynyt hyvässä kunnossa, mutta kivijalka oli josain vaiheessa mennyt poikki, jonka seurauksena koko talo oli kallistunut parikymmentä senttiä etelään päin.

- Päätettiin, että oijottavahan se on. Kivijalkaa purettiin pätkä kerrallaan ja tehtiin harkosta uutta. Yksi kesä siinä meni, Antti kertoo.

Suurin osa talon kakluuneista oli purettu jo aikaisemmin ilmeisesti veto-ongelmien vuoksi. Niiden tilalla ovat Porin Matti -uunit, jotka saavatkin jäädä paikalleen lisälämmitystä varten.

Varsinaisia yllätyksiä ei peruskorjauksen aikana ole tullut eteen kuin yksi. Viime kesänä lännen puoleisesta päätykolmiosta löytyi sodanaikainen venäläinen palopommi, mutta onneksi sen kävi Puolustusvoimat noutamassa panssariautolla pois eikä mitään vahinkoa ehtinyt tapahtua.

Antti vaikuttaa helpottuneelta, nyt kun vuosia kestänyt urakka on vihdoin valmistumassa. Hän peräänkuuluttaa kuitenkin vielä vuonna 2001 kadonnutta Talonmies -kylttiä, jonka haluaisi takaisin talonmiehen oveen.

Joulumyyjäiset

Pispalan kirjastotalolla ja Rajaportin saunan kahvilassa

Avoinna

Kirjastotalo 16. – 23.12.2006

ark. 14 – 20

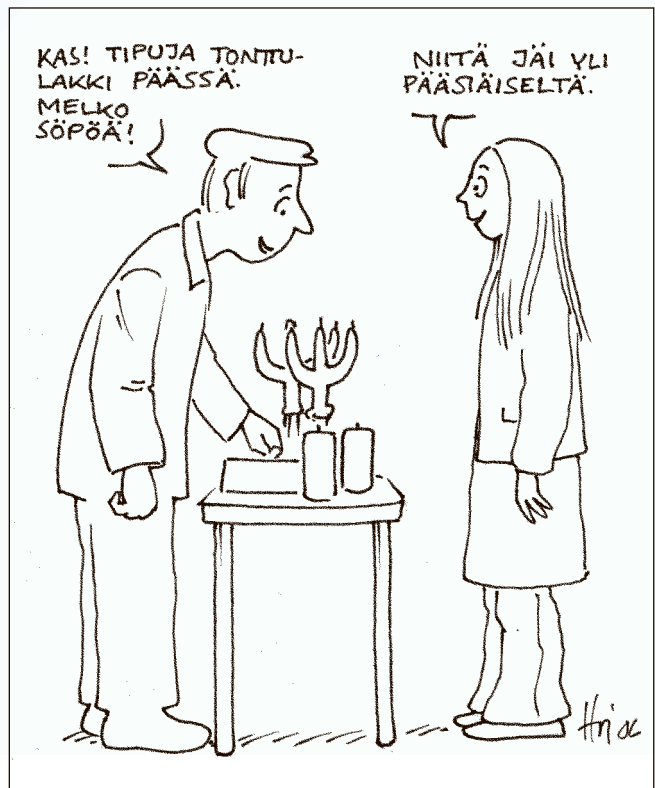
la ja su 12 – 17

Saunan kahvila 11. – 23.12.2006

ma, ke 17 – 22

pe 15 – 22

la 14 – 22

Perhetapahtuma

SAUNASAAREN RATIRITIRALLA 18.2.2007

Viime talvena elvytettiin henkiin talvitapahtuma, joka sai nimen Saunasaaren Ratiritiralla. Helmikuinen sunnuntai keräsi Saunasaaren edustalle useita satoja tienoon asukkaita ulkoilemaan. Niinpä viime vuotinen puuharyhmä on päättänyt toteuttaa tulevana keväänä tapahtuman samana ajankohtana eli helmikuun toiseksi viimeisenä viikonloppuna – juuri ennen koululaisten hiihtolomaa.

Saunasaaren Ratiritiralla on siis **sunnuntaina 18.2.** Lisäksi on suunnitteilla suorittaa eräänlainen varaslähtö jo lauantaina Tahmelan kentällä. Vuodenvaihteen jälkeen tiedotetaan siitä lisää.

Viime vuoden Ratiritirallan tunnelmia voit katsastaa Pispalan verkkosivuilta www.pispala.fi/talvitapahtumat/ratiritiralla/

Pizpala palasi

Räntäsateen kastelemana astuin sisään uuden ilmeen saaneeseen Pizpalaan. Ystävällinen neitokainen ohjasi minut päällikkö Rami Hukan luo. Ramin tehdessä päivän viimeisiä tilauksia, käytin tilaisuuden hyväkseni pyyhkimällä poskille valuneet ripsivärit.

Uudistunut Pizpala avasi ovensa kesäkuussa työllistäen kymmenkunta työntekijää. Reilun kuukauden aikana tiloja remontoitiin asiakkaita paremmin palveleviksi ja viihtyisimmiksi. Sisätiloissa on nyt enemmän pöytiä ja tuoleja, jolloin ruokailukin käy mukavammin. Kesäisin on mukava istuskella terassilla keittiön antimista nauttien ja ihmetellen Pispalan valtatie ihmisiwinää. Myös ruokalista on remontoitu. Tarjolla on aiempaa monipuolisempi menu, joka sisältää perinteisten grilliannosten lisäksi muita ruoka-annoksia. Hyvän päivän voit käynnistää aamumunkki-kahvilla Pizpalassa! Myymälän puolelta löytyy peruselintarvikkeita.

Teksti: Katja Wallenius
Kuvat: Arto Sääntti

Pizpala palvelee edelleen kellon ympäri. Tervetuloa ostoksille kaikki vanhat ja uudet asiakkaat!

www.pizpala.fi

Näköalapaikalta mantereen äärille

Teksti ja kuvat: Hannu T. Sepponen

Salvaksen Irmelin muistavat kaikki. Hetkinen, hetkinen: siis kaikki jotka asuivat vielä viisitoista vuotta sitten Pispalassa

Niin on väki vaihtunut, että Irkun silmissä monet hyvänpäivän tututkin alkavat vaikuttaa vanhoilta kavereilta. Ja kavereita Irkulla oli paljon. Hän pärjäsi kaikkien kanssa.

Irkku poikkesi loppukesästä jälleen, ehtipä olla mukana saunan sata-vuotisjuhlilla. Ja katsastaa tilannetta kaupunginosassa. Pispalan muutos näkyy paitsi uusissa naamoissa, myös tunnelman muutoksessa. Ihmiset olivat ennen todella paljon tekemisissä keskenään, ovia pidettiin lukitsemattomina, naapurilta lainattiin sumeilematta kahvia tahi sokeria. Ystävänapu toimi silloin, mutta toimii kyllä vanhojen tuttujen kesken ny-

kyisinkin, kehuu Irkku. Hän piipahtaa kerran pari vuodessa Pispalassa ja Tampereella. Kotikulmien lisäksi on tietysti kiva katsastaa kakaroitten elämää. Joilla on itselläänkin jo kakaroita.

Onkohan niin, että omaisuuden lisääntyminen ja varjelu on vieraannuttanut ihmisiä toisistaan, epäilee Irmeli. Uudet talonsa rakentaneet taitavat olla aika tavalla omissa ympyröissään. Ennen oli nostalgiakin parempaa, toteamme. Mutta olihan se hauska, kun Salvaksilla tavan takaa myöhäiltäinkin tutut poikkesivat aivan noin vain, jos valot näkyivät. Nykyään tätä sopii epäillä.

Irmeli asui perheineen Harjunpäässä, siis koulun kulmalla, Lauri Viidan portaiden yläpäässä. Melkoinen säkä kävi, kun haluttiin Pispalaan ja kävi

sellainen lykky, muistelee Irkku. Joken kanssa tultiin vuonna 1967 kaupungin omistamaan punaiseen omakotitaloon, yhdelle kaupunginosan parhaista näköalapaikoista. Lapset olivat yhden ja kahden. Irmeli oli asunut Lamminpäässä melkein syntymästä asti ja Jokke puolestaan oli Nokialta alkujaan. Yhdessä oli asuttu Lamminpäässä ja Nekalan siirtolapuutarhassa.

Irkun rehevän ja humoristisen, vauhdikkaan jutustelun muistavat aikalaiset hyvin. Ei ollut ikävä siinä porukassa, johon Irmeli rantautui. Hän myös pärjäsi sakissa kuin sakissa, vaikka olikin tunnettu vahvoista poliittisista mielipiteistään. Poliitikka ei kuitenkaan häirinnyt Pispalassa normaalia kanssakäymistä, vaikka sananvaihtoa tietysti tapahtui siltäkin alalta. Irmelin puheenpitämisen taidot näkyivät kyllä politiikassakin. Tänä päivänä jo varsin pieneksi kutistuneen Tiedonantaja -lehden tilauksia Irkku hommasi eräänäkin vuonna ilmeisesti supliikin voimalla peräti 168 kappaletta.

Irkku kävi töissä sangen miehisillä työpaikoilla. Työuran on pitänyt taapalata sahalla, siivota siirtolapuutarhassa, piikoa maalaistalossa, palvella metallifirmassa sekä rakennuksilla toistakymmentä vuotta. Rakennuksilla työnä oli olla siivoojana esimerkiksi maalarien ja tasoitemiesten töitten välillä. Homma oli raskasta ja likaista, mutta siitähän selvisi pesemällä. Irkku kehuu reilua työkavereitten piiriä. Joskus joku miestoveri saattoi nikotella, että onnistuukohan likalta toi homma, mutta ei kauan.

Raskaan työn jäljet näkyivät vähitellen terveydessä. Selkä meni siihen kuntoon, että työ piti jättää, kun nivelet tuli ongelmaksi. Tosin myöhemmin selkävaiivat helpottivat myös painonpudotuksen avulla. Lopulta kuitenkin Irmelillä oli kahdeksan

ns. B-todistusta eri kohdilta, joiden perusteella työkyvyttömyys määrättiin. Erityisesti psoriasiksen ja astman vuoksi hän sitten päätti lopulta muuttaa eläkepäiviksi Portugaliin.

Muutto Portugaliin tapahtui pari vuotta Joken poismenon jälkeen. Momen myös tänään muistama rakennusmies oli vuosikaudet ulkomaankomennuksilla, mm. Saudi-Arabiassa. Yhden kesän ehti kotiutunut rakentaja nauttia kotimaassa olosta ennen menehtymistään. Oli ehditty suunnitella muuttoa eläkeläisiksi vaikka Kreikkaan. Tuttavan kehotuksesta Irmeli valitsi Atlantin rannat, jossa oli ehditty käydä lomareissulla pari kertaa.

Marraskuun toisena päivänä vuonna 1990 lähti matkailuauto Pispalasta kohti Albufeiraa. Mukana oli paitsi Irkun koirat, myös monipuolinen kuljettamisen, matkustamisen ja muuttamisen asiantuntijatroikka, eli Mutanen, Mäntynen ja Pursiainen. Hurjakkeet ajoivat neljässä vuorokaudessa Euroopan laidalta toiselle. Lienevät vielä järjissään, vaikka takaisin kiirehtivät kolmessa. Toki muutto oli varsin hurjapäinen liike sekin. Ei kielitaitoa, ”portugali ei hallinnut minua”, mutta Irkun tuntien tuo on vain järjestelykysymys.

Ystävät ovat säilyneet kotikonnuilla, mutta toisaalta on tullut rutkasti uusia. Heissä on paljon suomalaisia, mutta myös muita. Portugalin lomarannikoilla on kansainvälinen meininki. Vakituksina asukkaina on paljon englantilaisia sekä väkeä Portugalin entisistä alusmaista. Uutta porukkaa on muuttanut Ukrainasta, Venäjältä, Moldaviasta.

Ruokakysymys täytyy aina esittää muualle muuttaneelle. Irkku ilmoittaa, että etanat ovat hyvä uusi tuttavuus. Paikalliset makkarat ja juustot ovat voimakkaasti maustettuja ja hyviä. Viini ja olut halpoja, samoin vihannekset ja hedelmät, joita vielä saa napsia ilmatteks puustakin. Ruisleipää saa jonkinlaista. Sikäläiset syövät paljon kanaa ja kalaa, mutta

pihvit ne peijoonit leikkaavat väärinpäin. Maku muka säilyy paremmin. Turkinpippuria tungetaan joka paikkaan. Kieliruoat maistuvat heikäläisten suussa ja kanimuhennos on aivan erinomaista. Ulkona syöminen ei ole kallista.

Irkku tietää, että kansa on kansaa kaikkialla. Niin Portugalissakin naapurikateus voi hyvin. Jos on toisella hyvä telkku, hommataan itse parempi. Sama auton kanssa. Perusluonne muutenkin tuntuu suomalaisittain aika tutulta. Viinaksia tissutellaan vähän koko ajan. Niin naisetkin, mutta erityisesti kotiseinien suojassa. Näin on erityisesti vanhoillisemmassa osassa pohjoisessa. Englantilaiset lipittelevät olutta ja vermuttia, Afrikassa olleet tai tulleet puolestaan laimeaa mustaa kaljaa.

Politiikkaa Irmeli pitää aivan laidasta laitaa melkoisena oman edun tavoitteluna. Kolmenkymmenen vuoden takaisen neilikkavallankumouksen jäänteinä kaikki ovat jonkun sortin sosialisteja, puoluenimiä myöten. Silti joka puulaakin keulakuvat ovat itse rikkaita. Tavallinen kansa, rakentajat, kauppiat, pikkuvirkamiehet on toinen juttu, he ovat Irmelille tuttua väkeä.

Viinaksista puheen ollen sikäläisille pitää antaa tunnustus. Vaikka aine on läsnä, ei häiriökäytöstä juuri näe. Jos niin käy, on seurauksena yleinen paheksunta, jopa baarista ”ulkoistaminen” tarvittaessa porukan voimin. Riitely on muuten aivan tavallista ja sitä pidetäänkin yllä sitkeästi. Huudetaan suusta suuhun, kädet käy ja melkein hipoo, mutta lyödä ei. Ykkösaiheena on jalkapallo, joka suomalaisen silmiin vaikuttaa aika nauttavalta.

Irkku on pärjännyt paikkakunnan viranomaisten kanssa hyvin. Ilman tulkkia. Periaatteena on, että jos ei ymmärrä, pyytää apua. Sinnikkyys palkitaan. Kielitaito on tietysti nyt aivan eri tasolla kuin alussa. Irmelin tyyliin sekin oppi tapahtuu käytännössä eli puhemenetelmällä.

Irkku on pärjännyt myös suomalaisella eläkkeellään. Suurin tasoero menoerissä on asumisen kohdalla. Kuudenkymmenen neliön asunnosta vuokra on 250 euroa kaikkineen, kun sama Tampereella olisi ainakin tuplat. Ja ruoka tulee myös halvemmaksi, vaikka hintataso onkin noussut erityisesti turistien suosimilla etelän rannoilla.

Nykyisin jääkaappi on aina täynnä, jos itse kakarana ollessa Lamminpäässä ei huushollissa ollut jääkaappiakaan. Silloin perhe oli vanhemmat ja viisi lasta. Kaikki mahtuivat kolmeenkymmeneen neliöön. Sisarukset ovat kaikki vielä elossa. Irkun omat lapset, Nina ja Juha asuvat Tampereen lähistöllä, joten senkin puoleen vuosittaiset reissut Suomeen ovat luonnollisia.

Irkun tunteville ei ole hämmästys, että elävä legenda Pispalan mäeltä on kotiutunut hyvin myös mantee-reen toiselle reunalle. Ja mikä ettei. Kun on sekin vielä, että ristimänimi sopi sikäläisten suuhun oikein hyvin. Antoivat lempinimeksi Irmelinda. Se tarkoittaa portugaliksi ”pieni sievä”. Eli kuten ennenkin: Viksut pärjää aina. Ja me kans.

PS. Irmeli Salvat täyttää 70 vuotta kahden vuoden päästä. Nykyisin Almancilin pikkukaupungissa. Tutut ovat tervetulleita joulukuun 13. päivänä 2008.

Ilkka Kuusniemi, poika jyrkiltä kujilta

Teksti: Hannu T. Sepponen Kuva: Arto Sääntti

Pispalan Sälli on esiintynyt tällä nimikkeellä kymmenen vuotta. Mutta ei siinä ole koko totuus. Pienenä kisällinä Ilkka lauleli ensi kerran julkisuudessa Teiskon juhannusjuhilla jo vuonna 1955. Se numero oli ”Katinka, nuori ja viehkeä on...”

Noihin aikoihin työläiskansan, etenkin nuorison parissa oli laaja laululiike, kisälliperinne johon otti osaa tuhansia koko maassa. Pispalan yhtä kisälliporukkaa ohjasi Martti Järvinen, tunnettu sittemmin Kansallisteatterista. Ilkan ryhmä voitti valtakunnan mestaruudenkin Jyväskylässä melkein 50 vuotta sitten. Sitten oltiin mukana mm. Pyynikin kesäteatterin avajaisissa. Joissakin työväen iltamissa oli esiintyjäkaverina Tapio Rautavaara. Siihen aikaan ohjelmalliset iltamat täyttivät paljon sitä tehtävää, jota varten nykyisin ovat televisio ja kaikkennäköiset kannettavat.

Ilkan esiintymisen ja laulamisen oppi on lähtenyt noista ajoista. Isä ja äiti olivat mukana Pispalan Työväen Näyttämöllä. Se oli puoliammattilainen näyttämö, jossa tehtiin hyvää teatteria. Isä oli mukana Moreenin filmatisoinnissa pappina. Rauli Leh-tonen nousi TT:n johtajaksi.

Sitten tulikin se vaihe, kun kaikki innostuivat Elviksestä, vähän myöhemmin rautalangasta ja lopulta Liverpoolin sälleistä. Yleensäkin nuoriso halusi matkia Amerikkaa, oli nahkarotsit ja rasvaletit ja oltiin kovaa jätkeä. Jotkut vinoili Ilkalle tangoista ja iskelmistä. Ilkka vaan kuunteli Olavi Virtaa ja Reijo Taipaletta ja muutenkin melodista hommaa. Ajan-kohdan hitti oli ”Poika varjoisilta kujilta”.

Sittemmin lauluhommat jäi. Alkoi vähän kivisempi polku. Sitä kesti kaksitoista vuotta. Eli liian nuorena oli Ilkasta tulla entinen. Hän totesi 26-vuotiaana, että onko edessä kuo-

lema viinaan – vaiko raitistuminen. Edessä oli mietintä, mitä ryhtyä tekemään. Vaikka käden taidot eivät olleet mitenkään erityisiä, ryhtyi Ilkka taiteilijaksi. Teki ja myi tauluja 90-luvun alkupuolelle asti.

Sitten yksi tyttöstävä vei, reilun kymmenen vuotta sitten, mukana karaokebaariin ja sanoi että laula. Enkä laula, sanoi Ilkka, mutta meni kumminkin. Se tuntui heti tutulta hom-

malta. Niinpä seuraava karaokeilta oli Domuksella ja sattuihin olemaan kilpailu. Ilkka voitti. Seuraava titteli tuli Näsijärven Iskelmäestari –kisassa siipiraslaivassa, jossa tuli toinen sija. Alkoi kiinnostaa taas laulaa, tuli esiintymisen halua. Kun oli pohjia valmiina, vaikka mies ei ajatellut vuosikymmeniin koko asiaa. Rutiinia ei ollut, mutta olipahan tuttu tunne lapsuudesta alkaen, eli jännitys ka-

tosu helposti. Jussi Alanko sanoi: tee äänite.

Ilkka tapasi laulaja "Markuksen", joka toimii nykyisin kitaristina Ilkan orkesterissa. Markus alkoi yllyttää laulamaan. Kai se jotakin hokasi, kun oli itse ollut 70-luvun alussa Topi Kärjen mielilaulaja. Lempipoi-ka oli saanut laulettavaksi "Jos vielä oot vapaa". Toisella puolella singleä oli "Kotka lentää aurinkoon". Toi-nen puoli keikkui ykkösenä, toinen myyntitilaston kakkosena.

Markuksen kanssa oltiin sitten Vammalan seurojentalolla vuonna 1996, josta kai on laskettava se ha-vainto että tästä hommasta tulee jo-takin. Ilkka heitti muut meiningit sikseen. Päätös paria vuotta vaille viisikymppisenä työllistyä laulajana on aika tiukka paikka. Laulajia on maassa pilvin pimein. Vaikka laule-taan kymmenen tangoa hyvin, ei se riitä vielä mihinkään.

Sitten Ilkka sai taustabändinsä ni-meksi perinteisen "Sini-Rytmin", jol-la nimellä Tampereella on ollut bän-di vuodesta 1945. Nipa Vuorenmaa, porukan alkuperäinen jäsen sanoi: ota siitä nimi. Nyt tällä nimellä on menossa Ilkan vetämänä ikäänkuin kolmas kierros.

Kymmenen vuotta on kulunut keikkaillemalla Oulun ja Helsingin välimaastossa. Tyvestä puuhun on noustava. Aika pienissä paikoissa on luotava nimeä. Vuonna 1997 Ilk-ka teki ensimmäisen levynsä, jossa tamperelais- ja pispalalais-aiheisia

lauluja, kuten Pispalan valssi. Aivan alkuun saattoi havaita, että ohjelma-toimistoissa ei välttämättä olla kiin-nostuneita viisikymppisestä "aloit-telijasta". Nykyisin Ilkalla on oma ohjelmatoimisto ja pääasiassa keikat hommataan itse. Töitä pitäisi kuiten-kin monen järjestäjän mielestä tehdä melkein talkoilla, jota ikämies ei enää oikein viitsisi. Yllättävän paljon keik-koja kuitenkin on riittänyt. Vähitellen esiintymispaikat ovat parantuneet. Ja kun yleisöä on riittänyt, on järjestäjä-kin ruksannut uutta kalenteriin.

Ilkka esiintyy ennen kaikkea tans-sivalle väelle, vaikka monenlainen rocknrollikin sujuu. Heavy ei nyt kuitenkaan, ehkä se ei olisi oikein uskottavaa. Monipuolisuuteen kui-tenkin pyritään. Ilkka on muuten vanhemmiten tullut siihen tulokseen, että nuorisoo on oikeastaan nykyisin suvaitsevampaa kuin mitä vanhuk-set nuorisoon päin. Nuorisoo on vik-sua porukkaa, vaikka jotkin tyyllilajit meneekin yli hilseen.

Orkesterin repertuaarissa on suu-ri valikoima eri nimikkeitä. Ilkka arvelee, että kovan paikan tulleen luultavasti tuhat eri nimikettä pysty-tään heittämään. Pelkästään Markus pitkän linjan muusikkona hallinnee puolet tuosta.

Silti välillä tulee toiveita, joita ei pysty täyttämään. Eräs hieno leidi toivoi äskettäin "jotakin Kiri Te Ka-nawaa". Pohjois-Savossa nuori mies toivoi Anne Mattilan tunnetuksi te-kemää "Perutaan häät". Olis se vä-hän erikoista kohta kuusikymppisen

vetäistä, tuumasi Ilkka. Ikärasismi on ollut aika lievää. Joskus tosin kuulee, että "siinä vanhat äijät tulee kassei-neen", mutta kun aloitetaan vaikka Paratiisilla, tulee kyllä aplodit.

Ilkan ohjelmisto on laaja. Onnistuu O sole mio italiaksi ja sitten on tehty omia versioita vaikkapa Mona Lisasta ja Buona serasta. Aika erikoinen kap-pale on Toivo Kärjen "Tango Tampe-reen tytön kanssa", jota ilmeisesti ku-kaan muu ei esitä. Mauno Kuusiston kappaleita on koetettu sovittaa, mut-ta vielä onnistumatta. Operetteja olisi muuten kiva laulaa.

Ilkka ei ole ääntään koskaan kou-linut, muutama tunti on kyllä saatu äänihuoltoon. Opinoilla ääni saattaisi kehittyä klassisiakin laulamaan, mut-ta ehkä mieluisinta on laulaa luoja-n antamalla äänellä melodisia kappa-leita.

Ilkka on julkaissut toissa vuonna cd-levyn Pohjoisesta tuulee, jossa on myös omia sävellyksiä. Lähiaikoina on tulossa uusi cd, jossa mukana Ra-japortin saunan 100-vuotisjuhliin sä-velletty juhlakappale.

Pispalan Sälli on syntynyt Pyy-nikintorin synnytyslaitoksella, ko-tiosoite oli silloin Ala-Pispalassa. Pienenä muutettiin harjulle Heikki-län kaupan taloon ja 60-luvulla taas Ala-Pispalaan. Nykyään Ilkka asuu Haapalinnan kylässä.

Ja se on Pispalaa! muistuttaa Ilkka. On kuulunut karttojen mukaan Hyh-kyyn eli on Pispalaa.

Työväenliikkeen ihmiset huomio!

Pispalan kumppanuusprojektin puitteissa on ryhdytty keräämään tietoja ja kuvia työväenliikkeen toiminnasta Pispalassa: täällä toimineista järjestöistä, ihmisistä, työväentaloista ym. Keräyksestä vastaa Osmo Sounela (puh. 045 - 678 1952).

Aluksi haluaisimme saada talteen eli digitaalisesti kopioitua **vanhoja valokuvia**. Kuvien kopiointi tapahtuu yhtä nopeasti kuin kirjoitetaan niiden tiedot (mitä-missä-milloin) muistiin. Kuvien lainaami-sesta kopioitavaksi voi olla yhteydessä Osmo Sounelaan tai Pispalan kirjastoon (puh.03 - 223 9654).

PS. Yliopistolla on käynnissä tutkimus Pohjois-Hämeen vasemmistolaisesta työväenliikkeestä. Tutkimuksen ensimmäisen osan (v.1918 asti) pitäisi ilmestyä lähiaikoina. Pyrimme saamaan tutkimuksen tekijöitä kirjastolle esittelemään työtään.

Kaija Pohjola, Kouvolan komia

Teksti: Hannu T. Sepponen Kuva: Arto Sääntti

Kaija Pohjola voitti Tangokuningattaren tittelin viisitoista vuotta sitten. Oli aika lähellä, että koko kilpameiningsistä olisi jäänyt loppuiksi kirvelemään ”vain” pronssinen sija. Kaija nimittäin kilpaili Seinäjoen finaalisissa jo kesällä 1990.

Skandaalinkäryisen tuomaripelin jälkeen Kaija päätti, että antaa olla. Tietyvästi erällä vaasalaisella daamalla oli jotakin Kaijaa vastaan ja riittävästi sananvaltaa. Tuomariston sisälläkin riideltiin kuka voitti. Pisteitä ei näytetty, ensi kertaa. Arja Koriseva oli jo ehtinyt kulisseissa onnitella Kaijaa. Kohupääatöksen jälkeen Eino Grön ilmoitti että nyt riitti tuomarin hommat; väärä päätös.

Himmeistä mitaleista huolimatta keikoilla tanssiyleisö sitkeästi nimitteli kuninkaalliseksi. Ehkä laulajan mielessä alkoi kyteä että koetetaan vielä. Keikkoja tuli nimittäin kovaa tahtia kesän jälkeen niin, että arki-iltoinakin alkoi olla kiirettä. Se tiesi jo aikataulujen yhteensovittamisen ongelmia työmaalla. Kun pomokin vielä kannusti, että koeta nyt vielä ja ota virkavapaata, pääset takaisin jos häviät, oli päätös helppo tehdä. Kaija otti keväästä 1991 kolme kuukautta vapaata. Lapsetkin hallitsivat sen kesän jälkeen suvereenisti parhaat tangot, kuten vaikkapa ”Kultaiset korvarenkaat”. Äiti reenasi aamusta iltaan.

Heinäkuun finaalisissa 1991 tuomari äänesti jälleen avoimin kortein. Kymppi tuli kaikilta paitsi yhdeltä – MTV:n edustaja antoi ysin: ”On vielä varaa parantaa”.

Kaija ajattelee jälkikäteen, että ehkä kuitenkin oli helpompi mennä finaali-ilavalle, kun kilpasirkus oli käyty lävitse jo kertaalleen. Semifinaalisissa Kaija lauloi Kultaiset korvarenkaat ja finaalisissa Onnenmaan.

Seinäjoen voiton jälkeen kiireisintä aikaa oli muutaman vuoden ajan. Edelleenkin viientä on tasaisesti. Ensi kesän viikonloput on buukattu. Kaija huomauttaa, että tanssimusiikin alalla työtilanteet ovat vähentyneet melko tavalla, vaikka suuria lavoja ja tanssitaloja onkin tullut pitämään yllä ympärivuotista tanssilavatoimintaa. Mutta vaikkapa Helsingissä oli jokunen vuosi sitten puolen tusinaa elävän musiikin tanssiravintolaa, nyt vain yksi. Tampereelta puuttuu perinteinen tanssitalo. Hepokatti, Oskarinhovi ja Tanssisaluuna ovat

historiaa, Hämeensilta on tullut taas takaisin. Komeetta jatkaa uudempaan tanssipaiikkana.

Työtilaisuuksia on aiempaa enemmän toisaalta laivoilla, joista on tullut pysyviä ympärivuotisia työnantajia. Joka tapauksessa kilpailu alalla on kova. Kaija kiittelee, että kuuluu itse tangokisojen alkupään kuninkaallisiin, joille on riittänyt ehkä varmemmin työtilanteita. Nyt esiintyjä tulee lisää monien eri kilpailujen kautta ja joka vuosi uudet kuninkaalliset Seinäjoelta.

Kaijan mielestä perinteinen kesälavakeikka on yhä sitä jotakin. On kiva mennä vaikka Lempäälän lavalle, yleisö on lähellä, naiset kukkamekoissaan, on siinä oikea tunnelma. Isoissa halleissa ollaan kuitenkin etäämpänä ja usein vielä korokkeelle nostettuna. Alhaalla jossakin kuusi-seitsemänsataa tanssijaa.

Pitempään esiintyneille taiteilijoille karttuu vuosien mittaan myös oma yleisönsä. Ehkä juuri melko saman, oman ikäinen yleisö joka tykkäsi jo viisitoista vuotta, tulee Kaijan keikoille vuodesta toiseen. Osa faneista tulee pitkiäkin matkoja. Nyt kuitenkin on alkanut ilmaantua myös uutta nuorta yleisöä. Erityisesti Uudellamaalla lavoilla näkee tanssikurssin käyneitä hyviä tanssijoita. Joissain tapauksissa miettii, onko kyseessä eräänlainen esiintymistilanne. Tavallinen kansa saattaa alkaa nolostumaan.

Viihdetaiteilijan leipä lähtee suurimmaksi osaksi tanssilavoilta, vaikkakin levyjä tarvitaan välillä suuren yleisön tietoisuudessa pysymiseksi. Ansiot on kuitenkin muistettava jalkaa koko vuodelle. Muuten onkin edessä tenkkapoo, jos tammikuussa onkin vain pari keikkaa, niin paljon kuin ohjelmatoimisto yrittääkin järjestellä esiintymisiä ympäri vuoden. Kun määrätty asema on vakiinnutettu, ei ammatin epävarmuus enää pelota. Laskeskellaan Kaijan kanssa, että suuret ikäluokat ovat muuten pian tulossa joukolla eläkeikään. Yhä terveemmät kuuskymppiset luultavasti tarvitsevat viihdettä ja harrastusta entistäkin enemmän, ja eiköhän nuoriakin etsiydy tanssilavoille.

Välillä arvelemme laulajan kanssa, että kun tangosta on kyse, on kyse myös elämästä ja kokemuksista. Vaikka kyse olisi miten loistavista laulajista, ei elämäkokemus ole voinut karttua vielä teini-ikäisillä. Seinäjoellakin ikärajaa nostettiin kuudesta toista kahdella vuodelle. Edesmennyt populaarimusiikin tietäjä Ilpo Hakasalo sanoi, että tango vaatii kypsän

ihmisen. Kaija oli itse juuri tullut neljänkymppin ikäiseksi Seinäjoella voitaessaan. Nuorilla pitää olla mahdollisuus kilpailla ja voittaa, mutta tango kypsyy kuitenkin iän myötä.

Kaija puhuu monesta alan asiasta suorasukaiseen tapaansa. Hän miettii sitäkin, oliko oikein fiksumaa alkaa kruunaamaan laulukilpailun voittajia. Kyse ei kuitenkaan ole mistään missi- tai mister -kisasta. Joinakin vuosina on myös tullut vaikutelma, että paras ei kerta kaikkiaan voi aina voittaa. Näin kävi Johanna Ängeslevän tapauksessa, jossa aivan selkeästi paras ei voinut voittaa "ulkomusiikkillisista syistä". Eli pulska, vaikka loistavaääninen laulaja ei sopinut formuun.

Kun pidetään mielessä tangon alkuperäinen idea, on sievistelyssä menty monesti liian pitkälle. Argentiinalaisen tangon sisällä on koko elämän kirjo ja niin saisi olla meilläkin, myös esiintyjien kohdalla. Niinhän on asia myös flamencossa kotimaassaan.

Monipuolisuutta tarvitaan tanssiorkesterin ja laulajan ohjelmistossakin. Hitaat valssit ovat suosiossa, jenkat ja polkat on muistettava, cha-cha-cha ja samba, jive ja foxit ottavat aina yleisönsä, nykyisin Helsingin seudulla masurkkakin. Mutta kun tango alkaa, on lava aina täysi. Se on yksinkertaista menoa, jokainen mahtuu mukaan ja omalla tyylillään. Sitä kansanomaisuutta kannattaa miettiä. Kaija lisää vielä, että kyllä rockrolliakin illan mittaan saadaan, mutta orkesterin voimin. "Paratiisin" kokoonpanossa on pari kaveria Pirkanmaalta ja pari muualta eteläisestä Suomesta, joten oma veivaamisensa on aikatauluissa.

Kaija Pohjola tuli laajan yleisön tietoisuuteen viisitoista vuotta sitten. Lavakeikat ovat kuitenkin tuttuja jo kuusikymmenluvun puolesta välistä. Silloinen Kaija Keinänen esiintyi Kouvolan seudulla jo 14-vuotiaana. Hänen tallitovereitaan Eino Kanttelin ohjelmatoimistossa olivat sellaiset nimet kuin Taisto Tammi, Tamara Lund, Anneli Sari, Reijo Taipale ja Einö Grön. Lundin Kaija nimeää erikseen suureksi idolikseen, tiennäyttäjäksi jonka ohjelmistoa Kaijalla oli paljon jo nuorena tyttönä. Muita esikuvia olivat Paula Koivuniemi ja Lea Laven. Ohjelmistoon kuului myös miesten esittämiä tangoja. Iskelmälaulukilpailu Tähtijahdissa 1969 Kaija esitti "Sinun omasi" ja pääsi yhtenä mukaan kokoomalevyille.

Kaijan laulutaito oli myös opettajan tiedossa. Aineksia olisi ollut kuulemma operetin ja oopperan suuntaan, joten kevyen viihteen uraa ei pidetty erityisen suositeltavana. Tästä on saanut kuulla vielä nykyäänkin vanhojen opettajien taholta. Oli kuitenkin hauska käydä samaisten opettajien kanssa esimerkiksi harjannostajaisissa ja pikkujouluissa esiintymässä. Myös kotona vierastettiin ajatusta laulajan urasta. Äiti sanoi että hanki ammatti. Niinpä sitten piti hankkia lastenhoitajan paperit ja lisäksi sairaanhoitajakoulun todistus. Työ- ja perhe-elämä veikin Kaijan sitten laajemmilta laululavoilta melkein kahdeksi vuosikymmeneksi.

Laulun lahja ja innostus on pitänyt Kaijan viimeiset viisitoista vuotta jälleen laulajan ammatissa. Ehkä kaikki oli jo nähtävissä nelivuotiaana, kun Kaija tykkäsi esittää Oskari Merikannon "Laula tyttö". Siinä tyttöä kehoitetaan laulamaan...ettei ennen aikojansa sydämemme vanhene.

Pispalan Putkipojat

**LVI-TYÖT
LVI-TARVIKKEET**

GSM. 050 - 5671635 (Jukka Hirvelä)
pispalanputkipojat.oy@kolumbus.fi

Imatran salskia priha

Teksti: Hannu T. Sepponen Kuva: Ilpo Mikkonen

Saska Helmikallio muutti aivan sattumalta Pispalaan. Nuorimies halusi muuttaa Tampereelle ja ensimmäinen soitto vapaaseen asuntoon toi Imatran nuorukaisen Pyhäjärven maisemiin.

Saska tunnetaan komeäänisenä viime vuoden Seinäjoen Tangomarkkinoiden kuninkaana. Nuoresta iästään, 26 vuodesta huolimatta hän pyrki kilpailun kautta tunnetuksi jo kolme kertaa aikaisemmin. Ensimmäinen kerta oli vuonna 1999. Se oli sinänsä sattuman kauppaa. Hyvä kaveri Oravan Janne narrasi Saskan Lappeenrannan alkukarsintoihin. Tosin se onnistui vasta kun kaveri itsekin suostui nousemaan lavalle. Saska selviytyi Raisioon semifinaaliin, eli kymmenen parhaan joukkoon. Samoin kävi pari vuotta myöhemmin. Vuonna 2003 Saska selviytyi viiden parhaan joukkoon finaaliin. Se oli pitkälle, mutta ei tarpeeksi. Tuntui että olkoon koko juttu.

Kilpailuja oli takana monia muitakin, samoin menestystä. Kuitenkin tangomarkkinoilla sijoittuminen on tämän päivän iskelmälaulajan uralle se iso juttu. Muutkin kuin läheiset yllyttivät koettamaan vielä kerran. Saska oli viis veisaavinaan. Mutta kevään lopulla 2005, kenellekään mitään sanomatta Saska kuitenkin hankkiutui viimeiseen karsintatilaisuuteen Helsingin Paville. Parin viikon päästä oli semifinaali Raisiossa ja loppukilpailu tietysti heinäkuussa.

Kutina ennen finaalia oli välillä selvä, että ”nyt kyllä voitan”. Toinen minä sitoi pantaa kaulaan ja väitti, ettet pärjää taaskaan. Mutta Saskan tahto-puolisko ilmoitti, että vaikka pyörrytään mutta nyt voitetaan. Hän uskoo, että tuossa finaalissa ehkä olikin vasta hänen aikansa menestyä. Kyllä kai ääntä riitti aika hyvin aiemminkin, mutta parikymppinen on kuitenkin vasta poikanen. Ehkä

päänupissa ei vielä ollut oikeaa asennetta. Ja olisiko kaali kestänyt suosion tuoman huminan. Saattoi myös olla, että kypsyminen esiintyjäksi oli vasta tapahtunut. Saska muistaa ennen kaikkea, että halusi tuossa finaalissa esiintyä ja laulaa nimenomaan ison bändin, hienon tango-orkesterin kanssa. Ehkä vasta tuolloin laulu tuli ulos, niin kuin se tuntuu. Kelpaan näin tai en ollenkaan, oli Saskan ajatus.

Alkanut kesä oli muutenkin aikaa, jota jälkepäin muistellaan suurten päätösten, selkeytymisen aikana. Eräs kavereista haki ja sai työpaikan Stora Ensolta. Kaveriporukka oli tärkeä myös, kun Saska valmistautui Seinäjoen finaaliin. Oltiin yhdessä muutama päivä saunoen ja grillaten. Rentoutumista korostetaan urheilijoiden kunnan ajoituksessa ja sama pätee esiintyvään taiteilijaan.

Oma osuutensa kehitykseen lienee ollut vuoden takaisessa intin ajassa. Saska pääsi varusmiehsoittokuntaan. Siellä oli myös musiikin teoriaopetusta ja laulutunteja. Soittokunta kiersi ympäri maata upseerikerhoissa, laivaston vuosijuhlissa, Haminan Tattoossa ja vastaavissa kisoissa Tukholmassa, myös Tallinnan laulujuhlilla. Saattoi olla, että tämä oli juuri sopivaa käytännön koulua tulevaa menestystä varten, vaikka kyse ei ollut suinkaan ensimmäisistä keikka- matkoista.

Saska oli nimittäin heittänyt ensimmäisiä tanssikeikkoja 16-vuotiaana kosketinsoittajana, duona kaverin kanssa. Sitten Saska pääsi bändiin joskus 1998, teini-ikäisenä. Imatralainen Regents etsi kakkoskitaristia. Saskan taidot huomattiin kuitenkin vasta laulajana jossain karaokebaarissa ja se naula veti. Myöhemmin rautalan-kameininkiä sai soittaa myös kakkoskitaristina. Yhtye kokoontuu silloin

tällöin vieläkin erilaisille festareille. Bändi oli kohtalaisen hyvä, mutta kukin hankkiutui kuitenkin ns. oikeisiin bändeihin soittamaan artistien taustalla. Kitaraa Saska oli soittanut nuoresta asti. Myös muusikon uralle mahtuu laulajana esiintymisen lisäksi soittamista eri bändeissä, kuten Wire-kitarayhtyeessä kolmisen vuotta sitten. Hyvätasoinen kokoonpano hajosi yhteisen ajan puutteeseen. Myös 2005 tangomarkkinoita ennen hän soitti ykköskitaristina bändissä, jonka laulusolistiksi hän ei edes suostunut. Rautalangan soittaminen on Saskalle edelleenkin vähintään terapiaa, ja myös omilla keikoilla hän saattaa intoutua rautaisiin venytyksiin kitaran kanssa.

Musiikissa ja taiteessa onkin kyse siitä, miltä oikeasti tuntuu. Jos kaikki olisi kirjoista opeteltavissa, oltaisiin lähinnä papukaijoja ja kopioita, miettii Saska. Hän ihailee esimerkiksi Topi Sorsakoskea ja Paula Koivuniemeä. Näillä tai joillakin muilla laulajilla kaikki ei ehkä ole äänellisesti puhtainta lajia. Mutta he ovat esimerkkejä siitä, että pitää antaa tulla niin kuin

tuntuu. Eniten hän kuuntelee mieluiten sellaista laulamista, josta kuuluu eletty elämä.

Saska laulaa nyt täysin palkein ja nauttii siitä, mutta oli teini-iässä vaihe, jolloin ei uskaltanut suutaan aukaista muiden kuullen. Seitsenkahdeksan vuotiaana poika kuunteli kasetilta laulut tarkkaan ja pakotti muut hiekkalaatikolla kuuntelemaan, mutta sitten tuli jokin stoppi. Kitara oli pääasia ja laulujuttu saisi odottaa, kunnes "sitten joskus isona...".

Saska sanoo, että laulajan tulee palvella yleisöä, mutta ei nuoleskella sitä. Ohjelmiston tulee olla monipuolinen, mutta esittäjänsä näköinen. Kappaleitten pitää olla tanssittavia ja kuunneltavia. Omassa ohjelmistossa on numeroita laidasta laitaan. "Tähti ja meripoika" sekä "Born to be wild" käyvät esimerkeistä.

Joskus ärsyttää, että tanssimusiikilla on vähän sellainen maine, että se on "vaan tangoa ja humppaa". Kuitenkin Saskan mielestä juuri tango on täysin rock, silloin kun se tehdään

asenteella. Kyse on myös sellaisesta musiikista, joka on iso osa suomalaisuudesta, ei pelkkää amerikkalaismatkimista. Sitä paitsi ns. tanssimusiikkia eivät tule kuuntelemaan vain vanhemmat sukupolvet, vaan myös nuoremmat. Ja niitä joille tangon voima on ollut myönteinen yllätys. Ei Saskakaan tyydy vain iskelmiin, vaan kuuntelee Sibeliusta, Michael Jacksonia, kitarasankareita, Kerkko Koskista.

Tätä kirjoitettaessa Saskalla on äskettäin ollut keikka Komeetassa, entisessä Senssissä. Talvi empii vielä tuloaan. Keliin katsomatta viihdyttävä lähtee taipaleelle. Illaksi Kurikkaan, seuraavaksi Hankasalmele...

Muutaman kerran vuodessa Saska esiintyy myös kaikkein kriittisimmälle yleisölle. Se on Imatralla. Tuttujen ja koulukavereitten edessä, Vuoksen niskan työväentalolla tai Ruokolahden lavalla on pantava parastaan.

Imatralla ovat myös kotijoukot. Äiti näki unen joskus keväällä 2005. Unessa oli luvassa menestystä pojan uralle.

TIETOKONE JA INTERNET TUTUKSI

Pispalan kirjastotalolla

ATK-KOULUTUKSET

Tietotuvan atk-koulutukset taas tammikuusta lähtien

TI, KE ja TO klo 10 - 16

MIKROTUKIPALVELU

Neuvontaa ja ohjausta esim. laitteiden hankintaan, asennukseen, huoltoon ja käyttöön liittyvissä asioissa.

Mikrotukipäivystys tiistaisin klo 15 - 17

Kotikäynnit/huoltopalvelut 30€/ h.

Soita ja kysy lisää:

Esa Kämäräinen tai Kari Lehtinen

Pispalan kirjastotalo, Tahmelankatu 14, (03) 223 9654

”EI SO PISPALA, SON TAHMELA”

Eräs Eila-rouva, paljasjalkainen pispalalainen, korjasi minua kirjessään, että älä, Mikko, mainosta asuvasi Pispalassa. ”Se sun talos, entinen Rintasen Immun talo, on aina seissy ja seisoo vielä Tahmelassa!”

Eila-rouva on oikeassa. Tarkasti otettuna ”hiihtelen hiljalleen Tahmelaan päin” niin kuin Pyynikki-valsissa riimitellään, kun tulen pitkän eduskuntapäivän jälkeen illan hämärissä kotiin Kannaksenkadulle. Tahmela on todella ikuistettu ikivihreään valssiin, jota laulatin seitsemänä kesänä ”Tammerkosen sillalla”-ohjelmassa. Siitä huolimatta, jos puhun toisella puolella Suomea asuvani Tahmelassa, niin moni kysyy: Mikä Tammela, Forssan vai Tampereen? Mutta jos sanon asuvani Pispalassa: ”Ai se hieno mäki, vanha työläisten kaupunginosa, mistä Lauri Viitakin runoili!” Tämän takia käytän yleisnimitystä Pispala, vaikka tarkkaan ottaen asun Tahmelassa.

Pispalan maankuulua kulttuuri-maisemaa olen mielelläni esitellyt ulkomaalaisillekin Suomen ”Sausalitona”, kun on kysytty, millaisessa paikassa asun Suomessa. Sausalito on San Franciscossa mäen rinteessä oleva eräällä tavalla boheemi, mutta huiman kallis puutaloalue. Tahmelasta on tullut Sausalito, viimeisten tietojen mukaan keskimääräinen tulo-taso on suurempi kuin Pyynikillä. Olen asunut Tahmelassa elämästäni melkein puolet. Kun muutin tänne 70-luvulla, täällä oli kovin erilaista: lahoamassa olevia talorähiä, viinahuuruisia lentojätkiä, paikallisia, ystävällisiä mummoja ja pappoja sekä muutamia vihreitä elämäntapanuoria ja taiteilijoita työväen lisäksi.

Nyt vanhat talot on pantu kuntoon. Tilalle ovat tulleet varakkaammat ihmiset, mutta ennen kaikkea lapsiperheet. Lasten kautta Pispala on palaamassa takaisin siksi eläväksi kaupunginosaksi, mitä se alun perin

oli silloin, kun työmiehet piirsivät tupakkiasikin kanteen mökkinsä piirustukset ja saivat lapsiliutansa ennen talvea katon alle suojaan. Nyt eletään vain eri puitteissa kuin silloin, kun naiset kantoivat Tahmelan lähteestä mökkeihin vettä ämmänlängillä ja ämpäreillä. Lasten asiat ja vanhempainyhdistykset yhdistävät Pispalan perheitä. Yhteisöllisyys on kaoottisessa nykymaailmassa entistä tärkeämpää. Suomessa asuu miljoona ihmistä yksin. Helsingissä voi ihminen maata kuolleena huoneistossaan kuukausikaupalla kenenkään kysymättä. Stadi on kova ja kylmä. Hyvä naapurikontrolli on sitä, että Pispalassa aletaan ihmetellä, jos ei naapurin mummo mökistään haekaan aamulla postiaan.

Totta kai mennyttä aikaa, Pispalan värikkyyttä ja ihmisten kirjoa käy vähän sääliksi. Suti Aittoniemen kanssa väänsimme yhteislevyllemme tositarinan Lunttaanin Jaskasta, joka no-

Kuva: Ilpo Mikkonen

jaili kännissä Kosteikon kioskiin. Se on Pispalan historiaa eikä se takaisin tule. Takana on myös punalippujen liehuminen. Toisaalta Pispalassa on ollut myös voimakas kristillinen perinne kiitos Ahjolan. Se elää vieläkin, kun käy Pispalan kauniissa kirkossa vaikkapa joululaulujen aikaan!

Nyt miljoonatalot betonibunkkereineen huutavat mäessä dinosaurusmaista uhoa. Kun itse tein laajennusta 80-luvulla studiotiloja varten 20-luvulla rakennettuun talooni, oikein hävetti. Taloni, jossa sotien välillä Tähtisen vaari-vainaan mukaan kokoontui maanalainen kommunistinen puolueosasto, tuntui remontin jälkeen kovin isolta. Nyt se näyttää varsin idylliseltä verrattuna nelikerroksisiin moderneihin laatikoihin, mitä viime aikoina on rakennettu. Mitä ihmisiin tulee, Pispalan ja Tahmelan katukuva on silti vielä varsin värikäs. On onneksi taiteilijoita ja elämäntapaihmissä. On musiikkilyhdistys, karnevaaleja, konsertteja, taidenäyttelyitä, pubeja ja jopa hieno kirjasto. Sekin on sitä yhteisöllisyyttä. Kuki ja anna toistenkin kukkien kukkia. Näin Pispala-Tahmela ei ole pelkkä nukkumalähiö.

Pispalan vaurastuminen on yleismaailmallista mallia seuraava. Ensin on köyhempi alkuperäisväestö jossakin kaupunginosassa, sitten tulevat taitelijat sekä tv- ja mainosihmiset. Sen jälkeen tulevat rahamiehet. Näin se on käynyt New Yorkin Sohossa ja nyt se tapahtuu jopa Harlemissa. Suomalaiset ja puolalaiset olivat viimeisiä valkoisia, jotka asuivat Harlemissa ennen värillisen väestön tuloa. Nyt valkoinen rahaväki valtaa Harlemin katu kadulta värillisiltä. Sellaista on kaupunginosien kiertokulku.

Mutta kyllä minuakin ihmetyttää se tapa, miten rakennusoikeuksia annetaan ja mitä Pispalaan saa rakentaa. Täytyisi kunnioittaa vanhan puutalokylän perinteitä. Rakennustehokkuudellakin on rotinsa. Minuakin, joka en ole koskaan vastustanut taloudellista kasvua sinänsä, alkaa jo hirvittää tuo muutostahti. Kansanedustajakol-

legani Sirpa Asko-Seljävaarakin kysyi, mitä kulttuurimaisemallenne on tapahtunut:” Eihän sitä tunnista enää Pispalaksi?”

Kasvimaiden rakentaminen täyteen rivitaloja olisi alueelle viimeinen niitti. Sitten maalaispoika voi jo muuttaa maalle kokonaan. Nyt olen asunut järven rannalla keskellä kaupunkia maalaiskylässä. Ja kylään kuuluu, että siellä ihmiset tervehtivät ja katsovat perään vähän naapurin kakaroitakin niin kuin meidän hyvä naapurimme Antti. Se on kökkähenkeä kaupungissa ja äsken mainittua yhteisöllisyyttä. Mutta jos alue slummiutetaan liian täyteen, ei kenenkään hermo kestä. Jo liikenne lisääntyy kohtuuttomasti, jos joka perheessä on vähintään kaksi autoa. Pitäisikö Pispala-Tahmelan väen vielä kerran perätä oikeuksia vihreisiin keuhkoihinsa aina Brysseliä myöten? EU:ssa halutaan suojella nykyisin jollekin kaupungille oleellisia viheralueita. Eikö Tahmelan ranta ole sitä? Teiskossa olisi tilaa rakentaa rivitaloja vaikka kuinka.

Liikenteessä haluaisin mahdollisimman tasaista ja rapsakkaa liikenteen virtaa maanteillä, mutta pihakatujen suhteen olen tiukkapipo. Oli hyvä, että edes osaan Tahmelaa saatiin kaduille hidasteet. Kiitokset vielä monille ”kyläläisille”, jotka olivat aktiivisia. Pihakatuja tulisi vieläkin lisätä ja saada hidasteilla lapsille turvallisiksi.

”Vaikka sä asuit Pispalassa, pispalalaista susta ei tu. Katto nääs, pispalalaiseksi synnyttään”. Näin kirjoitti minulle Eila-rouva. Tämä on varmaankin totta. Omat poikani ovat siis ainakin tahmelalaisia, koska ovat tänne syntyneet. Olen kuitenkin aina rakastanut Tamperetta siksi, että se ottaa avosylin vastaan jopa meidät pohjalaiset, jotka aikoinaan tulivat tänne kiväärin piippua sihdaten. Tampere on heimojen sulatusuuni. Se on Tampereen voima. Tampere on vastapaino Helsingille. Kun stadilaiset eivät hyväksy omikseen maalaisjuntteja, olen aina ajatellut, että Tampereella ajatellaan laajemmin.

On sitten toinen juttu, mistä päätoimittaja Matti Apunen kirjoittaa: Tampere on mielentila, joka olisi englanniksi ”understatement”. Se tarkoittaa ”hissun kissun”. Vanha työläiskaupunki ei hyväksy pröystäilijöitä. Minäkin olin aluksi törmäyskurssilla, kun Pohjanmaalla ei kynttilää piiloteta vakan alle. Tulin tänne rinta kaarella. Nyt olen oppinut katsomaan myös pää alaspäin pulterikivetyksiä. Samalla olen oppinut jotakin manselaisuudesta. Se on kuin Raipe Helminen tehtyään kolme maalia: ”Noo, jätkät teki...” Toimittaja-kirjailija Hannu Hyttinen on myös oivallisesti kuvannut tamperealaisuutta. Kun joku tamperelainen on aivan loistava mestari jossakin, toteaa pispalalainen: ”noo, kyä se jotain osaa... Elämän tragediat, konkurssit, avioerot, ne Pispalassa hyväksytään, mutta turhaa leuhkimista ei. Tämä vaatimattomuuden spekaakkeli voi olla myös este maailmalla menestykseen. Kun me Tampereella katselemme kengänkärkiä, oulaiset ovat jo kehuneet itsensä maailmankartalle hi-tech-osaajina. Silti meillä Hermiassa osataan asiat vähintään yhtä hyvin, me ei vain sanota sitä.

Vielä kerran kiitokset Pispalan Eilalle innostavasta kirjeestä. Vaikka hän ei minua pispalalaiseksi hyväksykään, muualla maassa monet ihmiset kokevat minut Tampereen omaksi pojaksi. ”Tammerkosen sillalla” sen teki. Tv on voimakas väline mielikuvien luojana. On ollut kunnia olla tamperelaisten edusmies myös Arkadianmäellä. Olen saanut työhöni kannustusta, vaikka jotkut haluaisivatkin ehkä äänestää Tori-lehdessä minut Turkuun. Jos sitten sieltä ”toist pualt jokke” joskus tekstiviestin pistän, kyl määh kerron, kuinka ikävä mul on Pyhäjärven ja Näsijärven väliselle kannakselle...Sitä paitsi, Oulussa äänestettiin eräs ärsyttävä henkilö eduskuntaan siksi, että saatiin se pois häiriköimästä...siinäpä hyvä idea!

Kansantaiteilija ja -edustaja
Mikko Alatalo
Tahmela

On ihmisiä, jotka ovat täysiverisiä palvelutyön ammattilaisia. Jos pitäisi Pispalasta valita eräs edustava esimerkki, hän on ilman muuta Sir Callahan, Kältsy, alias Juha Tuominen, Iso-Juha. Pulterin tilanhoitaja.

Kun sanoo tilanhoitaja, ei osuta kovin kauas sanan konkreettisesta määritelmästä. Kältsy nimittäin hoitaa kaikki kapakkailtoihin kuuluvat tilanteen-hoidolliset tehtävät jollakin käsittämättömän oikeaan osuvalla tavalla. On paljon kapakkaisäntiä, joilla on isot raamit ja kantava ääni, varmasti hyviä ammatissaan. Monella on myös iloinen mieli, monella riittävä auktoriteetti. On niitäkin joilla on aseistariisuva hymy ja sanansa sanottavana jokaiselle illan hiljaiselle kulkijalle. Kältsyllä sattuu olemaan näitä kaikkia ominaisuuksia. Ja vielä luontaisen sutki kyky olla juonessa asiakkaan kanssa, ennenkuin kundi edes mitään huomaakaan.

Kun kaikki edellä on summattu, on vielä todettava, ettei olla kuin puolessa välissä. Kältsylle ravintolapäällikön homma on nimittäin kutsumusammatti, eräänlainen illasta toiseen toistuva improvisaatioteatteri. Ehkä omimmillaan Kältsy on johtaessaan perjantai-illan kuumeista, höyryävää tungosta, patistellessaan kirskesointuista ihmisorkesteriaan, jaellessaan valmentajan varmuudella pelintekijöille neuvoja – ja torpatessaan asiattomat taklaukset myös omassa päädyssä. Niin jakelee hän tasapuolisesti risut ja ruusut, punaiset ja vihreät kortit ystäville ja kylänmiehille.

Kältsystä havaitsee, että kokiksi kouluttautumisesta huolimatta varsinainen tavoite on luultavasti aina ollut työ salin puolella, ihmisten parissa. Nuori mies – vasta 35 siis hei – on ollut jo kolmetoista vuotta Pispalan Pulterin pelikentällä kortinjakajana sekä läpisyöttöjen jakelijana. Tätä ennen Juha ehti olla Ruben's

Pubissa sekä kokkina Näsinneulassa. Nyt mieli ei tee minnekään, vaikka mahiksia varmasti olisi. Pulterin hieno asiakaskunta, monella tapaa patinoitunut kaupunginosa, perinteet ja miljöö ovat asioita, joita ei polkaista tyhjältä.

Pispalassa Kältsyllä on myös asiakaskunta, joka osaa arvostaa huikeaa sanallista ilottelua, henkeäsalpavia ideapallon vangitsemisiä ei-kenenkään-maalla – ja taikatemppuja. Aivan. Lusikkatemppuja, laseilla jongleerausta ja muuta. Hyvän suorituksen jälkeen maestro pyyhkii kätensä tyytyväisenä ja heilauttaa valkean vaateen antautujan kehään. Mahdollisesti tyrmätytkin ovat riemuissaan.

Juha myöntää kernaasti, että eräänlainen shown vetäminen on asia, joka pitää kiinni välistä aika raskaassa ilta- ja yötyössä. Väkisellä ja vasten-

tahtoisesti ei jaksaisi. Ravintolan isännän tehtävässä saa sentään olla oma itsensä. Iso-Juha huomauttaa, että ammatissa viihtyy, kun itse tykkää tarinoinnista ja suunsoitosta – mutta myös kuuntelusta. Yhdenmiehen jatkuvasta näytöksestä ei saa olla kyse.

Kältsyn filosofiaan kuuluu, että jokainen asiakas on oma persoonansa. Se tarkoittaa samalla, että yhtäläiset säännöt koskevat kaikkia. Sattui tapaus, että kaksi liituraita-asiakasta rupesi jakelemaan rastatukalle pukeutumisohjeita. Kampaustakin kommentoitiin. Kältsy ilmoitti, että tuossa on raja ja tarjoilu loppui. Ulkonäön perusteella arvosteleminen on nimittäin tosi typerää.

Filosofiaan kuuluu niinkään, että ravintolassa on kyse ennen kaikkea oikean toimintatavan, viihtyisyyden tavoittamisesta. Voihan kapakalla olla erinäköistä tuotetarjousta, teemaa ja tempausta, mutta tärkeintä

on kuitenkin että saliin on kiva tulla. Hienokin paikka menee pilalle, jos fiilis on epämiellyttävä. Näitä asioita on muutaman kerran käyty porukalla tarkastelemassa ulkomaillakin. Kältsy mainitsee suosikkipaikakseen Prahaa, mutta Dublin tulee kyllä niskaan hengittävänä kakkosena. Pitkien perinteiden kulttuureissa asiakkaiden viihtyminen on ykkösasia.

Show-mestarin viehtymys lienee Juhalla myötäsyttyistä. Lempinimi Kältsy tulee, kuten moni on arvellut, todellakin Clint Eastwoodin roolihahmosta, rikosetsivä Callahanista. Ei kuitenkaan siten kuin saattaisi luulla. Ei Juha miellä itseään miksikään sheriffiksi, vaikka oikeudentunto lienee kohdallaan. Sattui vain niin, että kotona ei aikanaan annettu katsoa rankkoja elokuvia telkkarista. Juha oli niin juoni että otti leffat nauhalle, kuten Dirty Harryn, katsoi ensin itse videolta ja juonsi niitä sitten muille vekaroille. He antoivat liikanimen.

En ihmettelisi, jos Kältsy joskus löytäisi itsensä vaikka Pyynikin pyörivältä lavalta. Tuntuu siltä, että mihin hän ryhtyy, näyttää heti omalta alueelta. Kaikenlaisissa tempauksissa miestä on nähty, eikä kaikista julkiesti huudella. Mutta muun muassa Pispalan karnevaalien näytelmän avustajakunnassa nähtiin jo varmaotteinen dramatoori.

Kältsy on omistautuva perheenisä, jolla on kotona kaksi tyttäätä ja vaimo. Kasvavien nuorten kanssa ajan viettäminen on mieluisimpia asioita, joista kannattaa pitää kiinni aikanaan, sanoo Juha. Hän on kotona mielellään kokkina, aivan arkiruoan eikä suinkaan pelkkien juhlakattausten järjestäjänä. Työkin sitäpaitsi vie useat viikonloput, jolloin perheet normaalisti ovat pitopöydän ääressä yhdessä.

Kirjallisuuspätkinän vastaukset:

A-3, B-10, C-1, D-5, E-8, F-4, G-7, H-6, I-9, J-2

Juhan periaate on, että kotiasiat hoidetaan kotona ja kunnolla, ja työasiat vastaavasti töissä. Niin molemmat sujuvat parhaiten.

Pulterin asiakaskunta on Kältsyn mukaan pysynyt varsin samankaltaisena, vaikka kiertoa tietysti on. Kanta-asiakkaat ovat säilyneet vuosikaudet, he tuntevat henkilökuntansa ja päinvastoin. Mutta asiakkaita riittää ympäri kaupunkia. Käsillä olevana pikkujouluaikana esimerkiksi yritykset ja yhteisöt tykkäävät varata pip-paloilleen pöytäkuntia. Ensin saunotaan Rajaportilla ja sitten tullaan lautasen ääreen.

Pulterissa aletaan vähin erin miettiä, kuinka kapakan neljäkymmentä vuotta vietetään vajaan kahden vuoden kuluttua. Repäisevää tarttis keksiä. Jotakin teemaviikkoa epäilemättä keksitään; kolmekymppisten aikaan oli muun muassa juhlaruokalistana alkuaikojen menu. Silloin saattoi havaita, kuinka työvoimavaltaista ravintola-alakin ennen oli. Nykyisin ei taitaisi riittää työkäsiä koko illan räiskäleenpaistoon, esimerkiksi.

Lähestyvä joului ei muodosta erityistä poikkeusta Pulterin toiminnasta. Joulupäivinä ollaan illansuusta auki. Ja aattona on tietokilpailu, kun on kerran sunnuntai.

Ravintolan musiikki-illat on jouduttu jättämään pois taloyhtiössä esiintyneitten mielipiteitten vuoksi. Pikkujouluissa ja vastaavissa tubaduureja on toki sallittu.

Ja omat pitelemättömät solistinsa on tietysti monena perjantaina ja lauantaina, erityisesti valomerkin lähestyessä, Juha toteaa. Tilanteissa on monesti saanut käyttää kaikki taivuttelukeinot lievää hurjempia uhkauksia myöten, mutta silti on välillä joutunut huokaisemaan.

Tosiaan. Hauska mies tämä Söör Källähän, se on se, josta jälkikasvukin sanoi: "Ai se kuuluisa tarjoilija"! Niin. Just se.

Kirjallisuus
pätkinä

Yhdistä kirjat ja kirjailijat

- A. Ihmeitä
- B. Tampereen ilmasto
- C. Ennen päivänlaskua ei voi
- D. Jumalauta meitä ammutaan
- E. Kosti Herhiläisen perunkirjoitus
- F. Rajaportti
- G. Sarjoja
- H. Kynsilehto
- I. Klaani
- J. Käppyräinen

- 1. Johanna Sinisalo
- 2. Lauri Viita
- 3. Markku Toivonen
- 4. Liisa Vuoristo
- 5. Erkki Lepokorpi
- 6. Heikki Salo
- 7. Aaro Hellaakoski
- 8. Hannu Salama
- 9. Tauno Kaukonen
- 10. Vuokko Tolonen

KELLARIMYYJÄISET
su 17.12. klo 12-17

Myynnissä isoäidin astioita, vaarin lamppuja ja muuta rompetta.

Tule glögille ja tekemään löytöjä!

Mäkikatu 68, Pispala

Aamulehden lehtipaino palveluksessasi

Tarjoamme laadukkaat sanomalehtipainatukset asiakkaan tarpeiden mukaan.

- Lehtipainon johtaja Timo Jokinen (010) 665 3009
- Tuotantojohtaja Esa Kulomäki (010) 665 3010
- Asiakaspalvelupäällikkö Anne Hermiö (010) 665 3011
- Käyntiosoite: Kustannus Oy Aamulehti/Lehtipaino
Patamäenkatu 7, 33900 Tampere
(010) 665 111

Lainalaatikko®

puh. (03) 222 0956
Yritys- ja kotimuutot

www.lainalaatikko.fi

Vuokraamme:

- Laatikot
- Muuttokärryt
- Kotiinkuljetus

MUUTTOKESKUS
Noutovarasto Pispalanvaltie 27

T-OSAT OY

RENKAITA JA VANTEITA MYÖS KÄYTETTYJÄ

Runsaasti erilaisia alumiinivanteita

Pispalan valtatie 24, Tampere

Puh. (03) 2125 972

Puh. (03) 2128 300

AVOINNA ark. 9 - 18 La 10 - 14

KUJAKOLLI

AVOINNA

MA - TO 15 - 23

PE 15 - 24

LA 12 - 24

SU 12 - 23

TAHMELAN VIERTOTIE 2

PUH. 03-2223353

HAMMASLABORATORIO

MARKKU JÄRVINEN
erikoishammasteknikko

PYYNIKINTORI 8, 33230 TAMPERE. PUHELIN (03) 213 0329.

Varattu

Adjektiivitarina

Adjektiivitarina on tarina, jonka adjektiivit on lueteltu vasta, kun tarina on jo kirjoitettu valmiiksi. Adjektiivit on sijoitettu tarinaan satunnaisessa järjestyksessä. tämän tarinan adjektiivit on luetellut Kati, Tanja, Leena ja Amalia.

Tyttöjen Tupa on *äänekäs* paikka jossa voi askarrella *luikeroita* asioita. kaikki me *kauniit* tytöt olemme *karvaisia* koska tuvalla on niin *haisevaa*. Tuvalla voit tehdä kaikkea *limaista* voit pelata *julmia* pelejä tai jutella *suloisien* kavereidesi tai *pilaantuneiden* työntekijöiden kanssa.

Täällä nauretaan paljon *kirkkaille* jutuille. Tuvalla tapahtuu *punaisia* juttuja ja kaikille sattuu välillä *maukkaita* mokia. Tuvalla on myös *pimeä* teatterihuone ja *pehmeä* meikkaushuone. Useat *jännittävät* tytöt leikkivät myös barbeilla. Jos haluat tulla *huvittavalle* Tuvalle tutustumaan voit ottaa myös *karmean* kaverisi mukaan.

TYTTÖMÄINEN JUTTU

Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta on osa Ahjolan nuorisotyötä ja sitä rahoittaa RAY. Tyttöjen Tuvalla toiminta lähtee pääosin tytöiltä tulevista ideoista, aikuiset toimivat mahdollistajina. Viisi vuotta sitten Isosisko -projektissa olevat iso- ja pikkusiskot saivat toivomansa omat tilat, Tyttöjen Tuvan. Keväällä 2005 Tupa sai uudet isommat tilat Ylävoiman talosta Pispalan valtatiellä.

Tyttöjen Tupa on tyttöjen oma kohtaamis- ja puuhapaikka, jossa kokoontuu 6-16v. tyttöjä kolme kertaa viikossa. Tuvalla voi askarrella, pelata, tehdä läksyt ja tutustua uusiin kavereihin. Tuvalta löytyy meikkaushuone, pieni teatteri, Barbitaivas ja paljon muuta. Tuvan ilmapiiri on kiireetön ja hyväksyvä. Tuvalla on aina useita aikuisia, joilla on aikaa jutella, pelata ja askarrella yhdessä tyttöjen kanssa. Järjestämme toiminnassamme mukana oleville myös erilaisia tapahtumia, leirejä ja retkiä. Kaikki toimintamme on tarkoitettu vain tytöille.

Tietoa toiminnastamme löydät Ahjolan nettisivujen kautta, www.ahjola.fi, ja Ahjolalehdestä, joka jaetaan joulukuussa.

Tuvan arkeen kuuluvat erilaiset tyttömäiset jutut, kuten muotinäytökset, kampauksien tekeminen, leipominen ja runojen ja tarinoiden kirjoittaminen.

muisto

Se voi olla kylmä tai lämmin.
Se voi olla suuri tai pieni.
Se voi olla raskas tai kevyt.
mutta se kulkee aina mukana

haaveet

Haaveita on suuria ja pieniä
mutta muista että mikään haaveistasi ei ole mitätön...

maailma

Maailma on välillä niin pimeä
että tarvitsee kaverin taskulamp-
pua lainaan jotta ei eksyisi...

Maailma on välillä niin kirkas
että tarvitsee kaverin aurinkolase-
ja lainaan jotta ei sokaistuisi...

Muista että minä olen sinulle se
kaveri...

älä

Älä kiidä liian lujaa, älä jää ka-
tumaan. Elä tässä ja nyt, älä huk-
kaa hetkeäkään.

kynttilä

Kynttilänvalossa on kiva istua,
iltaa viettää. Se valaisee ja tunnel-
maa luo. Tuo mieleen kaikki kau-
niit muistot nuo.

Media ja me

Pispan koululla on tänä syksynä käynnistetty mediakasvatuksen projekti. Media ja me -hankkeen tarkoituksena on kehittää mediakasvatusta osana koulutyötä ja myös osana koulutyön painotusta luovuu- den ja kulttuurin suuntaan.

Projektissa on oltu yhteistyössä mm. Pispan kumppanuusprojektin kanssa. Tarkoituksena on ollut tuottaa koulun sisäiset verkkosivut sekä aineistoa Pispan verkkosivuille ja myös Pispalalainen -lehteen.

Media ja me -hankkeessa ovat olleet mukana Pispan koulun kolman- net, viidennet ja kuudennet luokat. Hanke jatkuu eli syyslukukaudella päästiin tavallaan vasta alkuun. Mediahankkeessa on toimintasisältönä ollut tutustuminen Pispan kasveihin, tärkäläisiin perinneleikkeihin sekä pispalalaisiin rakennuksiin. Yhteisten tapahtumien tiimoilta on tehty muun muassa uutisia. Kahdella aukeamalla olevat tekstit ja kuvat ovat tulosta tästä toiminnasta.

Perinneleikkien kohdalla ohjel- massa oli leikkien opettaminen vii- desluokkalaisille, josta vastasi Sirpa Hakala. Viitokset opettivat sitten eka- luokkalaisia. Perinneleikkien osalta oppilaat myös haastattelivat Kirkon- tuvalla vanhuksia vuosikymmenten takaisesta leikkimisestä.

Sirpa Hakala opetti Pispan koulun viitoksille perinneleikkejä.

Media
ja me

Viitokset
opettivat
ykkösiä

Leikissä on usein eräänlainen piiritystila!

Ykköset katsoivat viitoksia aluksi peloissaan. Tukki -leikki ei mennyt kovin hyvin ja se piti purkaa ennen aikojaan. Lasse neuvoi sahausleikin ja pian oltiin sahauspuuhissa.

Isommat oppilaat olivat odottaneet pieniä ykkösluokkalaisia koulumme liikuntasalissa. Essi Naski ja Lasse Jaakonmäki selittivät kaksi perinneleikkiä, molemmat 5.a luokalta Pispankoulusta. Essi ja Lasse alkoivat harjoitella, ja muut toistivat sanoja heidän perässään. Viidesluokkalaisten pitäisi ottaa ykkösluokkalaisten joukosta pari itselleen molem-

piin leikkeihin. Viidesluokkalaisten mielestä leikki oli lapsellinen ja tylsä, kun taas ykkösluokkalaiset pitivät siitä, ja heittäytyivät hyvin mukaan leikkiin. Viidesluokkalaisten katseet harhailivat pitkin salia tylsistyneinä, kun ykkösluokkalaiset katselivat isoja viidesluokkalaisia kiinnostuneina. "Sahaa sahaa" leikissä alkoivat jo ykkösluokkalaiset kyllästyä. Vihdoin viidesluokkalaisten ilmeet kirkastuivat, mutta vain siksi koska koko homma oli loppu.

Hilla

Kun viitosille opetettiin perinneleikkejä

Lokakuisen päivän aamuna Pispan koulun saliin astui Sirpa Hakala. Hän oli tullut opettamaan viidensien luokkien oppilaille perinneleikkejä. Sirpa oli pukeutunut vanhanaikaisiin miehen vaatteisiin. Hänellä oli valkoinen paita, mustat housut, hattu ja mustat saappaat.

Ensiksi mentiin lämmitysleikki. Sen nimi oli "Suutari, räätäli, pikipöksy, Pietari". Leikki oli hauska. Toinen luokka joutui konkkaamaan yhdellä jalalla ja toinen luokka joutui taputamaan. Jalkaa ei saanut missään nimessä vaihtaa. B-luokka oli ensin taputusvuorossa ja he naureskelivat kun A-luokka joutui konkkaamaan niin nopeasti kun pystyi. Mutta nauru loppui kun Sirpa ilmoitti että nyt olisi B-läisten vuoro konkata. Leikki sujui hyvin ja kaikki pitivät siitä.

Sitten alkoi leikki nimeltä "Körö körö kirkkoon". Kaikki ottivat toisistaan käsistä kiinni. Sitten lähdettiin kulkemaan ympäri salia. Sirpa lauloi: - Körö körö kirkkoon papin muorin penkkiin. Kaikki toistivat. Leikki loppui mukavasti, vaikka alussa oli pientä epävarmuutta.

"Nyt on lysti leikki" oli seuraavan leikin nimi. Leikissä Sirpa toimi taas esilaulajana. Kaikki menivät piiriin. Sitten yksi oli keskellä ja muut ottivat käsistä kiinni ja lähtivät kulkemaan keskellä olijan ympäri. Tässä leikissä muodostettiin ketjukuvioita. Peppi-

nankin mielestä tämä leikki oli ehdottomasti paras. Oppilaat purkivat "tukin" nopeasti ja lopulta koko kasa oli purkautunut.

Sitten lähti käyntiin Sik Sikanen. Kaikki ottivat toisistaan käsistä kiinni ja muodostivat piirin. Leikissä kaikki, joilla oli kirkkaanpunainen paita menivät keskelle "possuiksi". Laulu alkoi. Kaikki lähtivät varovasti pienillä askeleilla kohti piirin keskustaa. Viimeisessä säkeistössä kaikki huusivat: Huh! Sitten possut karkasivat. Possujen piti yrittää paeta piirin koloista. Eli oppilaiden jalkojen välistä, tai käsien alta. Tämä leikki nauratti kaikkia.

Sitten käskettiin: - Pojat hakevat tytön pariiksi! Kamalaa... kävi varmasti joidenkin poikien ja tyttöjen mielessä. Kun viimein oli saatu parit kuntoon, menivät parin istumaan vastakkain risti- istuntaan. Kaikki parit ottivat toisistaan käsistä kiinni ja lähtivät "sahaamaan". Sahaaminen tapahtui siten että liikutettiin käsiä edes takaisin ja vartalo huojui laulun perussykkeen tahdissa. Laulun sanat menivät: "Sahaa sahaa poikki puun! Suuriks' haloiks', pieniks' paloiks'. Niis mie niis mie nuu! Niis mie niis mie nuu!" Kädet piti pitää varmasti koko leikin ajan kiinni. Kun ensiksi aloitettiin risti-istunnasta niin siitä edettiin polviseisontaan ja siitä seisomaan. Joka kerran kun noustiin ylemmäs alkoi laulu alusta. Tällainen oli Sahaa sahaa leikki.

Seuraavassa leikissä muodostettiin kaksi piiriä. Molemmista piireistä meni yksi poika ja tyttö piirin keskelle. Sirpa toimi jälleen esilaulajana. Mutta ensiksi Sirpa selitti mikä on tallukas. - Tallukas on sellainen huopatossu. Sillä pääsi todella hilttaa liikkumaan. Ennen vanhaan kun pojat livistivät vaikkapa tanssiaisiin, tallukas oli kätevä välinen kun halusi hiipiä. Joka kerta kun Sirpa oli laulanut poika haki tytön ja tyttö haki pojan piiriin. Lopulta kummassakaan piirissä ei ollut ketään.

Seuraava leikki oli todella sosiaalinen leikki! "Hura hura häitä" meni seuraavasti: Valittiin tyttö ja poika jotka muodostivat tukevan portin. Portin tekijät keksivät kaksi hedelmää (esim. omena ja ananas). Sitten alkoi laulu: Hura hura häitä, kello löi jo 12 keisari seisoo palatsissa. Niin musta kun multa ja valkea kun varsa se ken tulee viimeiseksi omppi kuolemaks. Jonot kävelivät portin läpi ja aina kun laulu loppui, joku jäi kiinni porttiin. Sitten portti kuiskasi (ananas) Jos kiinni jäänyt vastasi (omena), kiinni jäänyt meni "omenan" taakse. Lopulta kun koko jono oli jäänyt kiinni, kaikki ottivat toisistaan lantiosta kiinni ja vetivät viivan yli. Se oli kuin köyden veto.

Tällaisia leikkejä Sirpa opetti meille. Ja me opetimme niitä vuorollamme ekaluokkalaisille.

Emma

Media
ja me

Leikittiin sitä ennenkin

Jael haastatteli Kirkontuvalla 95-vuotiaasta Lyyli Rajalaa. Hän vietti lapsuutensa Längelmäellä.

Minkälaisia leikkejä teillä oli nuoruudessanne?

- Yleensä leikimme maatilaa. Teimme lehmät männynkävyistä ja possut kuusenkävyistä.

Mikä leikki oli sitten semmoinen josta te ette pitäneet ja miksi?

- Kun oli talvi niin isot pojat yritti aina saada semmoseen jyrkkään ja jäiseen mäkeen luisteleen ja sitte kun siihen meni nii en pysynyt pystyssä vaan kaaduinkin heti.

Mistä te leikit opitte ja missä leikitte?

- Keksittiin ihan ite, tai sitte isommat opetti. Yleensä me leikittiin sellalla kalliolla jossa oli semmone kolo johon sato aina vettä ja sinne me vietiin aina käpykarjaa juomaan.

Minkä ikäisenä te aloitte leikkimisen? Kuinka vanhaksi leikitte?

- Neljän vanhana aloitettiin ja sitte kyllä me aika kauan leikittiin kun sitte isompana piti opettaa leikkejä nuoremille.

Keksittekö te itse leikkejä? Minkälaisia leluja teillä oli?

- Juu kyllä ite ne keksittiin, ite keksin ainakin sen käpyleikin. Isä veisti meille puuheppoja ja sitte ite tehtiin räsynukkeja.

Leikittekö te paljon ulkoleikkejä?

- Kesällä me leikittiin ulkona ja talvella oltiin joskus sisällä ja paistettiin perunalastuja ja herneitä. Mutta talvella oltiin ulkona sillona kun mentiin esim. luisteleen, pulkkamäkeen tai jotain muita lumi leikkejä.

Mikä teki jostain leikistä erityisen mukavaa?

- No oli kivaa kun oli semmone leikki jossa puettiin äidin vaatteita ja pistettiin äidin korkokengät ja sit oltiin tosi nättejä ja se oli kivaa.

Yksi meidän suosikeistamme on kymmenen tikkua laudalla. Onko se teille tuttu leikki?

- On se tuttu sitä me leikittiin usein.

Oliko tytoilla ja pojilla yhteiset leikkihetket?

- Joo aina leikittiin yhdessä

Oliko jotkut leikit kilpailuja?

- Joskus oli juoksukilpailuja ja pallon heittoa ja joskus heitettiin hernepusseja.

Mikä on hauskin leikkimuistonne?

- No se oli hauskaa kun me naapurin tyttöjen kanssa keinuttiin ja kilpailtiin että kumpi menee korkeemmalle.

Minkälaisia muistoja teillä on siitä kun leikki meni mönkään?

- Ku joskus heitettiin saapasta pihaamalla ja sitte toinen veli heitti toista veljeä poskeen.

Oliko milloinkaan leikki kaukana?

- Ei ollut ikinä.

Media
ja me

Miltä tuntui oppia perinneleikkejä

Yksi parhaista leikeistä on narunveto ilman narua!

Heti saliin tultuamme leikinopettaja ja Sirpa Hakala opetti meille lämmittelyleikin joka oli Suutari Räättäli Pikipösky Pietari. Siinä konkattiin laulun rytmissä. Kun kaikille oli tullut hiki, niin Sirpa Hakala kertoi leikeistä ja miksi hänellä oli isoisänsä vaatteet.

Sitten "Nyt on meillä lysti leikki" loruleikki lähti rullaamaan ja kaikki tarrasivat toistensa käsistä kiinni ja lähtivät laulaen kiertämään salia ketjussa. Siinä rakennettiin tukki eli tiivis rinki joka puretaan lopuksi.. Tämä leikki tulisi myös ekaluokkalaisten leikkipäivään, sanoivat opettajat.

Tytöt ja pojat joutuivat äänestämään jalan nostolla seuraavasta leikistä joka oli Siksikanen. Siinä leikissä rakennetaan possuille aita, joka lähestyy lähestymistään ja leikin lopussa possut (lapset) karkaavat aidan läpi. Tässä leikissä pienet olivat joskus peiloissaan, mutta tykkäsivät varmasti, ainakin kaikki niin hokivat.

Seuraavaan leikkiin poikien olisi pitänyt hakea tyttöparia, mutta se ei oikein viidesluokkalaisten onnistunut. Kohta pojat kuitenkin ylittivät itsensä ja hakivat parin. Seuraavaksi parin kanssa sahailtiin puita leikissä "sahaa sahaa". Tämä pari leikki oli hyvää harjoitusta illan diskoon.

Sitten laulettiin tallukaskengistä (eli sellaisista huopatossuista) ja salaisista iltatapaamisista. Siinä kaikki olivat ringissä ja ringin keskellä olevat hakivat uuden parin ja itse menevät sivuun. Leikkiä jatkettiin niin kauan kun ketään ei ollut enää keskellä. Parileikkejä leikittiin paljon.

Viimeisimpänä, mutta ei vähäisimpänä oli "hura hura häitä". Tämän leikin melkein kaikki jo osasivat, mutta ei kertaus ikinä pahaa tee. Hura hura häiden yhteydessä oli vielä naruton narunveto jossa pidettiin toisen lantiosta kiinni. Lopuksi kaikilla oli aika hauskaa, vaikka se ei koko ajan tuntunut siltä.

Osku

Media
ja me

VARALA - MAAMME VANHIN URHEILUOPISTO

Teksti: JiiPee Villanen

Kuvat: Ilpo Mikkonen, Arto Sääntti

Tahmelan kupeessa, Pyhäjärven rantamaisemissa, sijaitsee monelle pispalalaiselle ainakin nimeltä tuttu liikunta- ja urheiluopisto. Mutta moniko tietää miten Varalan tarina on saanut alkunsa ja mitä opistolla on tavalliselle tamperelaiselle tarjottavanaan. Kysyimme asiaa opiston ensimmäiseltä miesrehtorilta Kimmo Siraiselta.

1900-luvun alussa Suomen ensimmäinen ammattientarkastaja Vera Hjelt ehdotti Suomen Naisten Voimisteluliiton kesäjuhilla seuraavaa: ”Levittäkää ruumiillista työtä tekevien naisten keskuuteen syvempää käsitystä ja tietoa yleisen terveydenhoidon merkityksestä sekä herättäkää heissä innostusta voimisteluun ja ulkoilmaleikkeihin”.

Tuollainen lause julkisesti esitettynä oli sata vuotta sitten aivan uutta. Tänä päivänä se ei ole enää uutta mutta yhtä tarpeen - ja koko väestölle suunnattuna.

Tarmokkaat, rohkeat ja aikaansa edellä olevat naiset perustivat Varalan opiston vuonna 1909.

Varala perustettiin nimenomaan naisten toimesta naisille, tärkeänä tukena erityisesti Suomen naisvoimistelun äiti Elin Kallio. Kurssipaikaksi ostettiin tehtailija Heikki Liljeroosin kesähuvi Pyynikin rinteessä. Huvilan hirret oli tuotu Tahmelaan Kangasalan Varalan kylästä. Tästä siis opiston nimi, perintönä naisliikunnan alkuvaiheista.

Toiminnan laajetessa rakennettiin parin vuoden päästä arkkitehti Vivi Lönnin suunnittelema voimisteluhalli, joka palveli yli puolen vuosisadan ajan. Alkuperäinen hirsihuvi toimii nykyisin liikuntamuseona ja toinen vanha rakennus Kisapirtti muistuttaa vanhoista ajoista aivan tien vieressä Varalan mutkassa.

Viime vuosikymmeninä Varala on kasvanut voimakkaasti. Alkuperäisestä työväen naisten voimistelukodista on sadan vuoden aikana kehittynyt monipuolinen, vilkkaasti toimiva ja kaikille avoin liikunta- ja urheilukeskus.

Tampereen Naisvoimistelutalo Oy muuttui 1920-luvun lopulla Varala Oy:ksi ja myöhemmin yksityiseksi Varala-säätiöksi. Sittemmin opiston koulutusohjelma tuli kouluhallituksen alaiseksi ja Varalan liikuntaopisto hyväksyttiin urheiluopistolain piiriin. Näin valtionapu vakinaistui ja toimintaa oli turvallista kehittää pitkäjänteisesti.

Rooliaitoja alettiin kaataa 1970-luvulla, jolloin ensimmäiset pojat hyväksyttiin liikunnanjohtajakurssille ja tänä vuonna valittiin siis Varalan ensimmäinen miesrehtori. Kirsti Sirkkolan ja Aila Tammisen jälkeen remmiin astui Kimmo Sirainen.

Kun Kimmo tuli käymään Pispalan kirjastolla tätä juttua varten, niin tietysti ensimmäinen kysymys oli se pakollinen: Miltäs se nyt sitten tuntuu olla Varalassa ensimmäisenä

miesjohtajana?” No tuosta ei juttua saatu, mies ei paineita siitä suostu ottamaan. Yhtä lailla hänen mielestään tulee kunnioittaa perintöä ja samalla kehittää ja muuntautua tarpeiden mukaan.

Kimmon mukaan Varalan urheiluopistossa tapahtuva koulutus jakautuu kolmeen pääryhmään: vapaan sivistystyön koulutukseen, ammatilliseen peruskoulutukseen sekä ammatilliseen lisäkoulutukseen.

- Liikunnanohjauksen perustutkinto on toisen asteen ammattitutkinto, johon saadaan valtion avustusta ja se on opiskelijoille maksutonta. Liikunnanohjauksen peruskurssi taas on lyhyempi ja antaa valmiuksia esim. liikunta-, opetus-, sosiaali- ja terveysalalle aikoville. Ammatillista lisäkoulutusta ovat lasten liikunnan ammattitutkinto, valmentajan erikoisammattitutkinto sekä allasmestarikoulutus.

- Henkilökuntaa opistossa on 48, joista vakituisia opettajia 8, opiskelijoita on noin sata viikossa.

Lisäksi jo vuosia pyörineessä kaikille avoimessa lasten liikuntakerho toiminnassa kirmaa n. 350 tenavaa viikossa.

Varala toimii myös esim. lentopalloliiton ja judoliiton harjoitteluopistona. Tämä puoli opiston toiminnasta on pispalalaisille tuttua harjun rinteissä ja portaissa treenaavista urheilijoista. ”Ne on varmaan Varalasta” -lause lienee monelle tullut mieleen.

Entä sitten tavallisen pispalalaisen mahdollisuudet käyttää Varalan monipuolisia palveluita. Opiston tehtävänä rehtorin mielestä on tarjota liikuntapalveluita lapsesta ikäihmiseen ja satunnaisesta harrastajasta kuntourheilijaan niin hyvin kuin resurssit antavat myötä.

- Varalan käyttöaste kesäkautta lukuunottamatta on yli 100 % ja tontti on loppuun asti rakennettu. Tilojen ja palveluiden avoin käyttö joissakin asioissa on tällä hetkellä mahdotonta. Esimerkiksi talon kuntosalia ei omien kurssien jatkuvan tarpeen vuoksi saada avoimeen käyttöön. Samoin

rantasaunan mahdollisuutta avautuineen on pohdittu tarkkaan mutta tällä hetkellä valitettavasti se ei onnistu.

Mutta silti uutta on jatkuvasti kehitteillä. Kevään uutuuksista Kimmo mainitsee erityisesti melontakurssit ja ns. kaverikimpat.

- Melontakurssitusta ei juurikaan voi paremmissa olosuhteissa pyörittää kuin täällä. Pyhäjärveä pääsee vaikka minne asti, kanootteja opistolla jo on.

- Kaverikimppa taas tarkoittaa sitä, että ryhmä samanhenkisiä voi tilata opistolta viikonloppupaketin sisältäen juuri sitä liikuntaa jota haluavat - ja ammattiohjauksella.

Kiinnostuneiden ja kiinnostuvien kannattaa jo nyt käydä esim. opiston verkkosivuilta tarkistamassa tarjontaa ja ajankohdat.

Kimmo Sirainen on energisen tuntuinen hieman yli kolmekymppinen Keski-Suomesta tullut kaveri.

Nuoresta iästä huolimatta mies on jo tottunut johtaja, edellinen rehtorius oli Jämsänkosken yläasteella ja lukiossa.

- Rehtorin työ Varalan kokoisessa talossa on pääasiassa hallinnollista. Onneksi kuitenkin saa opettaakin, sitä haluan tehdä. Kotonakin on alkanut melkoinen opettaminen ja opettelu, kertoo juuri esikoisen saanut poikavauvan isä.

Lopuksi kysyin vielä pilke silmäkulmassa nykyisen rehtorin suhdetta ja ymmärtämistä perinteiseen naisvoimisteluun, siis piano- ja tamburiniostoon. Rehtoripa löikin haastattelijalle luun kurkkuun.

- Tuttua on. Olen mm. säestänyt pianolla Jyväskylässä liikuntatieteelliseen pyrkimistilaisuudessa, kahdella soinnulla selvisi siitä ihan mallikkaasti.

Lisätietoa:

www.varala.fi -päivitetyt tiedot toiminnasta ja kursseista

Pirkko Savisaari:

Varalan urheiluopisto 1909-1989.

Heli Kurvinen: Elin Kallio.

Suomen naisurheilun äiti.

Uusi reksi aloitti

Teksti: Hannu T. Sepponen

Kuva: Ilpo Mikkonen

Satu Sepänniitty aloitti Pispan koulun uutena rehtorina elokuun alusta.

Työmaa on kuitenkin tuttu paikka.

Satu tuli kouluun musiikkiluokan opettajaksi kuusi vuotta sitten.

Rehtorin toimi on tullut täydellä mitalla tutuksi siis vasta yhden lukukauden verran, mutta täysin uutta viranhoitoa ei ole. Satu on nimittäin toiminut kahteen otteeseen vararehtorina, ensi kerran Ahvenisjärven koulussa opettajana toimiessaan. Hän valmistui vuonna 1990 ja oli sitten lähes koko vuosikymmenen musiikkiluokan opettajana hervantalaisissa maisemissa. Sen jälkeen hän opetti yhden vuoden lastentarhanopettajille musiikkia, opiskeltuaan samalla Tampereen konservatoriossa c-tason kanttoriksi.

Rehtorin virkaan hakeutuminen on ollut Satulla mielessä ehkä pysyvänä aikomuksena koko opettajan uran ajan. Rehtorinakin opetustöitä saa tehdä riittävästi, jotta perustehtävä pysyy mielessä johtotähtenä. Mutta kaiketi eräänlainen idealismi ja viehäytys yhteisten asioiden hoitoon aiheutti sen, että hän hakeutui koulutyön ja sen kehittämisen näköalapaikalle. Pienehkön koulun rehtorina joutuu myös tarttumaan mitä erilaisimpien käytännöllisten asioiden hoitoon. Ainakin voi sanoa, että päivittäinen ohjelma on virkistävän vaihteleva.

Koulun kehittämisessä Satu näkee tilaa avoimuuden ja yhteistyösuhteiden parantamisessa ulospäin. Uutta ei ole se, että vanhemmat ovat tässä keskeisessä asemassa. Mutta jotaakin uutta on ehkä siinä, että nykyään pyritään tietoisesti kehittämään eräänlaista asiakastyytyväisyyden mittausta. Arviointikeskustelut vanhempien kanssa ovat tärkeä muoto, jolla testataan, kuinka koulu työtään ”oppimispalvelun tuottajana” hoitaa. Muutenkin pohditaan kovasti sitä, mitä kaikkea koulutoimelle merkitsee kunnallishallinnossa nyt kovin ajankohtainen tilaaja-tuottaja -ajattelu.

Vuorovaikutus muun yhteiskunnan kanssa tuntuu myös painotuksessa, jossa median lukutaito ja kasvaminen mediatoimijaksi pyritään saamaan luontevaksi osaksi oppilaitten kasvamista. Toisaalta Satu arvelee, että koululla olisi ehkä tilausta toimia myös eräänlaisena keskustelufoorumina asioissa, jotka läheisesti liittyvät nuoren polven kasvamiseen yhä vaativammassa ja myös monia ongelmia sisältävässä, median läsnäolon läpäisevässä yhteiskunnassa.

Keskustan alueen kouluna Pispalassakin pyritään suuntaamaan opetusta eräänlaisella luovuuden ja kulttuurin painotuksella. Sama ajatus läpäisee myös esiopetusta ja päivähoitoa alueella. Ehkä painotus sopii hyvin kaupunginosaan, jossa ovat tunnetut vahvan kulttuurin perinteet. Niihin sopivat hyvin myös musiikkiluokat, jotka edelleen säilyvät Pispan koulussa määrävuoittain. Musiikkiluokkatoiminta on tullut Sadulle tutuksi vuosien varrella. Hän ollut koko opettajauransa myös musiikkiluokanopettajana. Musiikkiluokilla on oma opetussuunnitelmansa. Tunnella pystytään menemään pidemmälle musiikin opinnoissa. Jatkuva musiikin opiskelu on myös ollut Sadulle tärkeää. Tosin tällä hetkellä rehtorin kiireet ovat vieneet aikaa musiikin harrastamiselta ja opinnoilta. Oma musiikin harrastaminen antaa voimia ja uutta näkökulmaa myös kouluun.

Rehtorin kotijoukkoihin kuuluvat puoliso Jyrki sekä lapset Atte ja Salli. Satu on aito tamperelainen, vaikka asuukin nykyään Ylöjärvellä. Hän on kotoisin Tampereen Petsamosta, koulut on käyty Tammela, Sampolassa ja Rellussa. Ne olivat vähän isompia laitoksia kuin nykyinen. Jokaisessa koulussa vähintään kuusi rinnakkaisluokkaa, olisiko isoimmassa ollut peräti yhdeksän.

Uutta musaa jakeluun

Teksti: Hannu T. Sepponen

Kuva: Arto Sääntti

Pispalan Musiikkiyhdistys julkaisee näinä päivinä kolmannen Musaa Mäeltä -levyn. Yhdistyksen pitkäaikainen puuhamies Ari Selkä Pulkkinen kertoo, että levyä on saatavilla eräistä pispalalaisliikkeistä ja hyvin varustetuista levykaupoista kaupungillakin.

Musaa Mäeltä 3/4 sisältää tällä kertaa kolmekymmentä kappaletta. Kaksoislevyn esiintyjät ovat tuttuja erilaisista täkäläisistä pippaloista, mutta on joukossa ehkä vähemmän tunnettuja nimiä, kuten Kaizu Wasabi. Hän ilmaisee levyllä tunteitaan Nagasakia kohtaan. Laajemmin tunnettuja esiintyjä ovat Mikko Alatalo ja Heikki Salo. Paikallista tunnettavuutta on varmaankin ainakin Hauli Bros`eilla. Nääsboys puolustaa kvartettilaulun perinteitä. Levyllä esiintyy myös Ikurin Eagles ja Lines of Leaving, joita on kuultu erilaisissa kansanjuhliissa, kuten karnevaaleilla.

Myös näyttelijät saavat sijansa. Kirsimarja Järvinen lausuu Lauri Viidan runon. Esko Kovero tulkitsee Kylänmiesten säestyksellä Paperitähdet. Vanhempaa tanssimusiikkia edustaa Pekka Haapakoski humppayhteyneen sekä Juhani Lamminpää Kylänmiesten avustuksella. Viime mainittu yhtye toimii levyllä eräänlaisena house-bandinä, jonka repertuaari on laaja. Kujakollista kaikille tutut Puro ja JiiPee ovat kappaleissaan eräänlaisissa syystunnelmissa, johon sopivat koiramaiset aiheet.

Nuorempaa sukupolvea edustavat Pressan Pomo sekä Isla. Tamara Press kysyy, mitä rakkaus vaatii. Synteesi-pyrkimystä osoittaa Punapappi, joka esittää yhdistelmän rakastetusta virrestä ja hehkuvasta työväenlaulusta. Tässä mainitsemttomia esiintyjä ei vähätellä, mutta eihän sitä kaikkea voi tuntea, kuunnella itse levyiltä.

Selkä Pulkkinen kertoo, että tupla-levyä on tehty huhtikuussa alkaen. Nauhoitukset on tehty enimmäkseen Pispalan musiikkiyhdistyksen toimitiloissa, valtatie varressa lähellä Pizpala Grilliä. Muutama esiintyjä toi tuotteensa valmiina. Osa levyn kappaleista on voinut teettää töitä viikonkin, osa on mennyt purkkiin parissa tunnissa. Isojen kokoonpanojen nauhoitukset vaativat monia päällekkäisiä äänityksiä. Ja loppu on näkymätöntä työtä, editointia, soitinten tasojen säätöä ja muuta aikaa vievää hiomista. Kumppanuusprojektin kautta hankkeeseen työllistynyt Selkä on saanut työssään hyvää apua Emil Lähtenmäeltä ja Jukka Miettiseltä. Musaa Mäeltä -levyllä rahoitetaan

yhdistyksen toimintaa, ennen kaikkea Pispala Folkia sekä laitehankintoja ja muutamia stipendejä. Yhdistyksessä on yli viisikymmentä jäsentä.

Levystä otetaan tuhannen kappaaleen painos, josta osa levii maailmalle sponsorien kautta. Aiemmistä, talkootöinä tehdyistä levyistä ykkönen alkaa olla keräilyharvinaisuus ja kakkosta on hieman jäljellä. Uuden levyn sponsoreita on vajaa kymmenen kappaletta. Näin monen sponsorin saaminen levyille on aika epätavallista. Mutta epätavallista on sekin, kuinka laajalle täkäläinen tuote saattaa levitä esimerkiksi taannoin Nokian yhteyksien kautta.

Musaa Mäeltä -sarjan uusimman levyn julkistamisbileet ovat tiedossa tätä lukiessa. Levy maksaa parikymmentä euroa, joka ei tuplalevyistä ole paljon. Selkä Pulkkinen kertoo, että levyä on saatavilla paikallisista liikkeistä ainakin Tahmelan kaupasta, Kujakollista ja Pulterista. Myös kaupungilla hyvinvarustetut äänilevyliikkeet ottavat tuotetta myyntiin.

	Mouskouri HAGEN LATINAN SIELU Katajakoski SONNINEN											
	→									→		
Häneltä 1967		IKUINEN 										
												
ELVÄT MEKSIKOSSA				HENK. KOHT.	Maa-väri					AINO	Saak-ka	10 ²
Voitonjumbatähtä	RUKKA?	KROHN Aito							Sähköalalla	PATRICIA		
OLES NY!			JUNG 			KATTO-TUOLIKIN						ALAN-KO
						Idän Kieli			2x 			
		NÄIN ON 								OPE-RAATTORI		
TOKOI					RAUHANEN Fiktio-to						ROCK-BÄNDI	LOI-SIA
	ISIA	IKONEN Lindqvist						AHO & ROINE 		Vilkas		
			24 TUNTIA SITTEEN 								RÄJÄHTÄVÄ	
			Jäl-jen-täjä			Alsace						
” ja ”			-LIHAS									
Peälle-kiijoi-tuksia							Douglas				-KESKUS	Hampuriin lä-hellä
		-neuvos ITÄ-								KOHTA KARTALLE Edouard		
						OSLOS-SA	Kaa-dehtu	LAP-SEN LEHMA				Redding
			KAUP-PA-KETJU									
SAM-AN-NIMISÄ						PASI						
Mar-kus			BURL							ALUK-ST		
PIHEJÄ						Torai-leva						

Ristikon ratkaisu sivulla 31

Pitkään tyhjiillään olleelle tontille on syksyn aikana noussut talo, josta tulee Huviloiden koti.

Jouluksi kotiin, siis ensi vuoden!

Teksti ja kuvat: Kati Lehtinen

Auringosta riittää vielä lämpöä sulattamaan yöpakkasen kylmettämää katua. On lokakuun lopun sunnuntai-iltapäivä ja ihanteellinen ulkoilusää. Autot nököttävät tuulilasit lumisina Pispalan kapeiden katujen varsilla.

Ajurinkadulla talot muodostavat kaarevan linjan. Vanhimmat talot ovat nousseet paikalle sata vuotta sitten, toiset vuosikymmeniä myöhemmin. Huvilan perhe on rakentamassa uutta kotia itselleen. Seppo Huvila ja Katariina Kössi-Huvila sekä heidän 5-vuotias tyttärensä Beda ovat asuneet Hyhkyssä vuodesta 1998, joten Pispala on heille ennestään tuttua aluetta.

-Olemme haaveilleet Pispalasta, emmekä uskoneet, että pääsisimme

tänne oikeasti. Kun kuulimme Ajurinkadun tontista, vietimme muutaman unettoman yön miettiessämme ryhdymmekö tähän. Nyt olemme tyytyväisiä, että uskalsimme tarttua tilaisuuteen, emmekä lähteneet muualle.

-Meillähän ei ole kokemusta rakentamisesta ennestään- paitsi mökin ulkoihuussista, nauravat Huvilat. Molemmat työskentelevät atk-alalla. Huvilat viettävät rakennustyömaalla mielellään arki-illat ja viikonloput. Täällä kyllä riittää aina puuhaa. Beda myös haluaa joka päivä työmaalle. Hän onkin innokas apulainen.

-Eväätkin maistuvat täällä niin hyviltä, lisää Beda.

-En muuten olisi uskonut, miten kiinnostavaa talon rakentaminen voi olla! Katariina huudahtaa.

Mitkä seikat houkuttelivat rakentamaan itse ja juuri tänne?

-No ainakin maisema! Saamme myös toteuttaa talossa niitä asioita, mistä olemme haaveilleet.

Milloin talo valmistuu ja pääsette muuttamaan?

-Talon pitäisi valmistua ensi kesänä. Niin, ainakin jouluksi pääsemme uuteen kotiin, siis ensi vuoden jouluksi! vitsailee Seppo. Joudumme nyt ensin muuttamaan vuokralle, koska saimme jo Hyhkyn kotimme myytyä.

Oletteko ehtineet tutustua naapureihin?

-Rakennuslupapapereita kun piti kierrättää tässä naapureilla, tuli tavattua naapuritalojen asukkaita. Se oli hyvä tapa esittäytyä samalla. He tuntuvat mukavilta. Eivät ole hermostuneet, vaikka ovat saaneet siirrellä autojaan pois tieltä, kun työmaalle on tullut kuljetuksia.

Minkälaiset määräykset säätelevät rakentamista ja talon ulkonäköä tai kokoa?

-Ainakin talon paikka kadun varrella oli määritelty ja samoin etäisyys naapuritaloihin.

Talon väri piti myös määritellä tarkasti rakennuslupaa hakiessa. Ulko-kuoren tulee olla puuverhoiltu, ja joidenkin ikkunoiden kokoa jouduttiin pienentämään, kertoo Seppo.

Katariina on kierrellyt Pispalassa ja tarkastellut talojen väriytyksiä.

-Olen löytänyt yhden talon tässä lähellä, jossa on kaunis väriyhdistelmä. Ehkä menen jonain päivänä soittamaan heidän ovikelloaan ja kysymään värien koodit!

-Vieressä on vanhoja taloja ja niissä suunnitellaan mineriittivuorauksen poistamista sekä ulkolaudoituksen kunnostusta, mikä ilahduttaa meitäkin, sanoo Katariina.

Teksti
Sebastian Boultier,
Mikko Lipiäinen,
Joonas Ruusuvaara,
Valpuri Talvitie

Pispalan nykytaiteen keskuksen sadonkorjuu ja uudet haasteet

Pispalan kirjastotalon vastapäätä, Hirvikatu 10:ssä sijaitseva tyhjillään ollut puutalo heräsi eloon keväällä 2006 nuorten kuvataiteilijoiden muuttaessa paikan Pispalan nykytaiteen keskuksesi. Kesän aikana talo toimi sekä galleriana että monilukuisien ja -uotoisten tapahtumien työssijana. Keskuksesta kehittyi lyhyessä ajassa monipuolinen kulttuuritila, jossa niin kansainväliset performansitaiteilijat ja ympäristöaktivistit kuin teatterintekijät ja lapsiperheetkin kohtasivat ilman suurempia muodollisuuksia ja kuluttamisen pakkoa.

Hurjalla energialla käyntiin pyörähtänyt toiminta joutui vaakalaudalle, kun Tampereen kaupungin kanssa alun perin syyskuun loppuun tehtyä vuokrasopimusta oli neuvoteltava pidemmäksi. Toiminnan jatkaminen Hirvikadulla ei ollut itsestäänselvyys, vaan uuden sopimuksen aikaansaamiseksi oli neuvoteltava oikeiden ihmisten kanssa oikeissa paikoissa. Ilman läänintaiteilija Marketta Mäkisen ja Tampereen kaupungin kulttuuritoimen tukea olisi keskusta hallinnoivalla Pispalan kulttuuriryhdistyksellä ollut huomattavasti kivisempi ja sokkeloisempi tie uuden sopimuksen aikaan saamiseksi. On tärkeää ja hienoa, että tällaista kaupunkilaisten omaehtoista ja epäkaupallista toimintaa tuetaan.

Kuvat
Mikko Lipiäinen,
Ilpo Mikkonen

www.hirvikatu10.net

Tulevaa ohjelmistoa

Tampereen kaupungin muutettua määräaikaisen vuokrasopimuksen toistaiseksi voimassa olevaksi, tullaan toimintaa nyt laajentamaan ympärivuotiseksi. Vuoden 2007 aikana Pispalan nykytaiteen keskuksessa toteutuu noin 25 näyttelyä. Gallerian toimintaperiaatteena on kyetä tarjoamaan näyttelyaikoja joustavasti siten, että myös impulsiivisille näyttelyideoille jätetään kalenterissa tilaa. Kesälä 2006 järjestetyt Performanssifestivaali, kokeellisen musiikin festivaali sekä runotapahtuma toistunevat vuonna 2007 ja muitakin taidetapahtumia on suunnitteilla. Vuoden 2007 näyttelytoiminnan aloittaa tammikuussa avautuva PNTK:n jäsenten ryhmänäyttely, joka juhlistaa uutta vuokrasopimusta ja toiminnan jatkuvuutta.

Nykytaiteen keskuksen tiloissa toteutetaan tulevana vuonna myös kahdeksan taidekurssia ja työpajaa. Tulevan vuoden syyskuun mennessä järjestetään mm. elävän mallin piirustus, suomalaisen maiseman maalauskurssi maahanmuuttajille, runokurssi, lasten taidekurssi sekä ympäristötaidetyöpajoja. Kurssikalenterin suunnittelussa on otettu huomioon eri ikäryhmät ja nykytaiteen laaja kenttä.

Kansainvälisille vesille

PNTK on tehnyt kansainvälistä yhteistyötä mm. vilnalaisen Uzupio Meno Inkubatoriuksen kanssa. UMI, vilnalainen taidekeskus sekä -yhteisö toimii pitkälle samoin lähtökohdin ja motiivein. Taiteilijavierailuita on ollut puolin ja toisin keskuksen toiminnan alusta asti. PNTK tulee jatkossa panostamaan yhä enemmän kansainvälisiin kontakteihin. Tulevaksi vuodeksi on tarkoitus saada enenevässä määrin ulkomaalaisia kuvataiteilijoita keskuksen galleriaan ja muita kansainvälisiä taiteen tekijöitä muihin taidetapahtumiin.

Gesine Kikol ja kulttuuritoimen Elise Peder-
sen näyttelyn avajaisissa PNTK:lla

Nykytaiteen keskus sai kaupungilta luottamuslauseen ja toiminnalleen elävän suunnan, kun kulttuuritoimi järjesti Düsseldorfin ammattikorkeakoulussa kuvataiteen osastolta valmistuneen bergischiläisen taiteilijan Gesine Kikolin näyttelyn talolle loka-kuuksi. Näyttelyn taulut ja piirrookset on tehty Suomessa kahden viikon aikana ja niistä välittyy ulkopuolisen tarkkailijan katse: mummoja kassit käsissä, tuulipuvut päällä kävelemässä; hirviä ja poroja kylmänvihreässä lumisessa hämärässä; valokuvamaisia mustavalkomaalauksia metsistä, pelloista ja rakennuksista.

Ensimmäisessä huoneessa on maalauksia, jotka tuovat Lapin arktisine väreineen aistittavan lähelle. Kysyttäessä missä päin Lappia Gesine on käynyt vastaa hän, ettei ole ehtinyt Lappiin, mutta on nähnyt valokuvia ja aistinut tunnelman niistä. Kuvien autenttinen tunnelma on selitettävissä sillä, että Gesine teki diplomityönä Islannin valoista ja muodoista, koko saaren kiertävän opintomatkan pohjalta. Näin arktinen maisema on hänelle tuttu kuvaamisen kohde.

Keskuksen yläkerran seinillä lojuu kuolleita lintuja: Pispalan portailla, koskemattomilla rannoilla, rantasaunojen katoilla; niiden töröttävät jalat näyttävät aluksi pensailta ja kasveilta. Ja kuolleita hirviä, ne näyttävät kauempaa katsottuna vaivaiskoivuilta. Kysyttäessä miksi hän kuvaa kuolleita eläimiä, Gesine tuntee haluttomuutta vastata, sillä kuvien sisältö itsessään saa tuntevan ihmisen ajattelemaan ihmisen vaikutusta koskemattomiin luonnonmaisemiin.

Gesine Kikolista välittyy haastattelussa määrätietoinen ja omanarvontuntoinen luonne. Hänen näyttelynsä on paitsi oman itsen kautta paljastettua taidetta, myöskin tervehdys suomalaiselle luonnolle ja ihmisille. Ja tervehdys myös Pispalan nykytaiteen keskukselle, Hirvitalolle, kuvineen elävistä ja kuolleista hirvistä.

Uniradio

Eli nyt unelias kansalainenkin saa sanoa sanasensa ilman huolta siitä ostaako niitä kukaan.

UNIRADIO kuuluu Teatteri ja -taideyhdistys Merten Kauhun Valtakunnallisen Alitajunnan Paljastamissuunnitelmaan.

Ilmari Säävälä, Merten Kauhun jäsen, kerää unikertomuksia ihmisiltä jotka ovat valmiita luovuttamaan uniensa kaikki oikeudet kenen hyvänsä käyttöön.

Keruu tapahtuu pääosin Pispalan Nykytaiteen Keskuksen tiloissa; siellä Ilmari odottaa arkisin vapaaehtoisia luovuttajia tallentaakseen heidän puheensa. Itse tapahtuma on helppo ja levollinen. Ilmari ei odota vierailtaan loppuunhiottuja tarinankertojan taitoja. He poistuvat rauhoittuneina, tuntematta menettäneensä mitään. Purkitetut unet Ilmari vie Tampereen yliopiston Radio Moreeniin jotta he siellä lopulta päästäisivät ne eetteriin.

Asiassa voi nähdä vain hyviä puolia. Kuuntelijat antautuvat rauhallisemmille aalloille vastaanottaessaan unisia puheita. Tarinankerronnan perinteet elpyvät.

Tiedotusvälineiden osiksi yhdistyneet henkilöt eivät täten ole ainoita joiden ääni kantaa suuremmille kansanjoukoille. Unelias kansalainenkin

saa nyt sanoa sanasensa ilman huolta siitä ostaako niitä kukaan.

Oman unensa kertoja ei voi taivutella kuuntelijoitaan unelmiensa alaisuuteen;

selitys -analysointi jolla saattaisi olla kuulijan käsityksiä muokkaava vaikutus, on jo tapahtunut näkijässä unikuvien muotouduttua hänen itsensä käsitettäviksi.

Unia ei selitellä. Vastaanottajan huomiota ei vangita; hän saa selittää kuulemaansa omilla ehdoillaan. Hän on vapaa valikoimaan puheista sen mikä on hänelle itselleen olennaista.

Unia ei kohdella ongelmina vaan mysteereinä; osa mysteereistä hyväksytään osaksi tunnetun maailman ihmettä, osa liittyy ratkaisevasti kaviattuun tuntemattomaan niin, että se saa mahdollisuuden ilmetä.

Uniradion toiminta kuin todistaa, että omiin aarteisiin uskomalla voi löytää niitä. Muistaakseen omia uniiaan on pidettävä tajuntaansa arvossa. Mitä syvemmälle tietoinen huomiosi luotaa, sen eksoottisempia herkkuja olet löytävä.

Mitä kiireemmin menet kertomaan ajankohtaisemmat unesi, sitä helpommin voimme Uniradion avulla varmistaa, etteivät profetiasi myöhästy.

Olisihan kiusallista jos kertoisit enustuksesi katastrofin jo tapahtutua.

PITKIN POIKIN PISPALAA

Pispalassa on järjestetty vuosien varrella useita kulttuurikävelykierroksia eri toimijoiden toteuttamana.

Tänä syksynä Pispalan kansalaisjärjestöt kokoontuivat yhteen Tampereen kaupungin kulttuuri- ja museotoimen edustajien kanssa tavoitteena käynnistää yhteistyöhanke, jossa voitaisiin toteuttaa pysyviä opastettuja reittejä Pispalan arvokkaassa kulttuuriympäristössä.

Kulttuuritoimen johtaja Jaakko Masonen kävi syksyllä tutustumassa Pispalan kirjastoon ja alueen aktiiviseen kulttuuriverkostoon. Hän esitti, että voisimme yhteistyössä lähteä toteuttamaan Kulttuuripääkaupunki 2011 -hankkeessakin esiin nousutta tarvetta erilaisiin kaupunkiympäristöihin toteutettavista kävelykierroksista. Masosen aloite oli pispalalaisille erittäin tervetullut ja ryhdyimme heti yhdessä viemään ideaa eteenpäin kertoo Pispalan kumppanuusprojektin projektipäällikkö Marita Sandt.

Pispalan kumppanuusprojektin yhteistyöhön tuli mukaan myös Kotiseutuyhdistys Moreeni, jossa on merkittävät arkistot Pispalan historiaan ja eri kohteisiin liittyvää aineistoa. Yhteistyöhankkeessa on tarkoitus hyödyntää eri osapuolten keräämiä materiaaleja. Otamme mielellämme vastaan Pispalan kirjastolle myös asukkaiden arkistoista Pispala -aiheisia materiaaleja kuten valokuvia, diakuvia, kaitafilmejä sekä kirjallisia tai äänitettyjä tarinoita.

Muutamien suunnittelupalaverien tuloksena syntyi hankesuunnitelma ja rahoitushakemus Opetusministeriölle. Hankkeessa laaditaan aluksi yksi pilottireitti, jota päästään testaamaan yhdessä Pispalan koulun oppilaiden

kanssa. Tällä hetkellä laaditaan suunnitelmia kolmesta teemareitistä.

Pispalan kulttuurireitit tuodaan myös kaikkien kulkijoiden nähtäville internetiin. Tavoitteena on, että mm. koululaiset voivat tulostaa liikuntatuntia varten opaskartan ja suunnistaa sen avulla pitkin poikin Pispalaa ja tutustua alueeseen. Uusien teknologioiden hyödyntäminen koululaisille suunnatussa pilottihankkeessa on niin tärkeä ja nykyaikainen ratkaisu, että kävimme kertomassa suunnitelmistamme myös Luova Tampere -ohjelman johtajalle Lasse Paanaselle; teknisen toteutuksen hankesuunnitelmat jätetään ohjelman työryhmälle heti vuoden alussa, kun muut ulkopuoliset rahoitukset on saatu varmistettua kertoo Marita.

Pilottireitin ensimmäinen kävelykierros järjestetään Pispalan asukkaille keskiviikkona 3.1.2007, klo 18.00. Kierros lähtee Rajaportin saunalta. Kävely on Pispala 70 vuotta Tamperetta -juhlavuoden avaustapahtuma.

Pispala 70 vuotta Tamperetta Pääjuhla 22.4.2007 Hyhkyn koululla

Aktiiviset Pispalan yhdistykset ovat jälleen lyöneet hynttyyt yhteen ja käynnistäneet tulevan juhlavuoden valmistelut. Pääjuhlan valmisteluista vastaavat Pispalan kumppanuuden kanssa yhteistyössä Pispalan Tarmo ja Kotiseutuyhdistys Moreeni sekä asiantuntijajäsenenä Lauri Viita seuraneustaja.

Työryhmä on pitänyt muutaman suunnittelupalaverin jo hyvissä ajoin keväällä ja nyt syksyn mittaan on kokoonnuttu lähes kuukausittain. Koska Pispala on valtakunnallisestikin merkityksellinen ja omaperäinen paikka, päätimme merkkivuoden kunniaksi pistää vähän isompi juhla pystyyn. Tavoitteena on ollut saada virallisten puheiden lisäksi muutakin viihdykettä. Hyvin olemme onnistuneet saamaan Pispalassa asuvia tai täältä maailmalle lähteneitä esiintyjä tilaisuuteen. Hyhkyn koulun Simola-saliin saadaan mahtumaan 300 henkeä, joten kyseessä ei ole mitkään pienet pirskeet.

Työryhmän aktiivisia jäseniä ovat Jukka Siren ja Raimo Vettenranta Moreenista, Esko Koivunen, Raimo Ahonen ja Veikka Toivonen Pispalan Tarmosta, Lauri Viita -seurasta mukana asiantuntijana on Seppo Viita sekä Pispalan kumppanuuden edustajina Veikko Niskavaara ja Marita Sandt.

Monipuolisen ohjelman lisäksi on luvassa kahvitarjoilua, arpajaiset sekä mukavaa Pispalan meininkiä. 10 euron hintaisia lippuja tulee ennakkomyyntiin mm. Kahveriin, Rajaportin saunan kahvilaan ja Pispalan kirjastolle.

Tervetuloa juhlimaan!

Yhteydenotot ja tiedustelut:

Marita Sandt, Pispalan kirjasto, Tahmelankatu 14, puh: 040 558 8084, marita.sandt@gmail.com

Santalahden punatiili on myllerryksen kohteena

Teksti ja kuva: Jari Niemelä

Puisen Pispalan harvoja punatiilipintaisia rakennuksia ovat muutamat varastot tai ulkokuoneet, ja tämän lisäksi punainen tiili näkyy lukuisten rakennusten kivijaloissa. Näkyvin pispalalainen punatiilirakennus lienee Haulitehdas (A. E. Männistö 1908), joka nykyisin toimii Kulttuuriyhdistys Moreenin isännöimänä tilana.

Pispalan ja koko Tampereen maa-merkki on itse haulitorni, Pispalan Eiffel, joka edelleenkin kurkottelee 55 metrin korkeuteen muistuttaen sangen erikoislaatuisen teollisuudenalan historiasta. Tornistahan tiputeltiin aikoinaan alas lähes kaikki Suomessa ammutut haulit.

Haulitorni on silkkaa terästä, pariisilaisen kaimansa tavoin, ja tornin yläosassa sijaitseva pieni 25-neliöinen mökki on puuta. Tornin juurella seisoo Haulitehdas, ja se on vankkaa punatiiltä. Vanha tehdas sulautuu rantaan Näsijärvelle päin aukeavan Santalahden vanhaan punatiiliseen tehdasmiljööseen.

Santalahden itäosassa lähellä Haarlan mutkaa kohoaa vuonna 1926 valmistunut Aarne Savelan piirtämä OTK:n tulitikkutehdas, joka oli Tampereen lukuisista vastaavista tuotantolaitoksista viimeinen. Tikkutehtaan toiminta päättyi 1970-luvun alussa, ja sen jälkeen tehdas alueella on lähinnä varastoitu autoja. Santalahden osayleiskaavassa rakennus, sen punatiilinen ruutivarasto ja savupiippu on suojeltu. 1920-luvun klassismia edustavaan tulitikkutehtaaseen aiotaan saneerata asuntoja ja toimistotiloja.

Pohjois-Pirkkalaan kuuluneen Santalahden ensimmäinen teollinen yritys oli höyrysaha, jonka kauppias J. R. Enqvist ja poikansa J. W. Enqvist perustivat 1875. Yhdeksän vuotta myöhemmin, vuonna 1884 perustettiin Tampereen Pahvitehdas Oy, joka vuonna 1894 muutettiin paperitehtaaksi, ja samalla omistajanvaihdoksen myötä nimi muuttui Enqvistin paperitehtaaksi. Paperitehtaan vanhin osa valmistui 1885, ja se sijaitsee

Näsijärven Pahvitehtaan kohtalo on vielä avoin, mutta ainakin joitakin osia siitä todennäköisesti säilytetään.

edelleenkin myöhempien laajennusosien sisällä. Erikoinen neliskulmainen savupiippu on myös paikoillaan, ja tehdas eri aikoina rakentuneet kerrostumat elävät yhä sekalaisessa käytössä. Santalahden osayleiskaavaan paperitehdas on merkitty säilytettäväksi rakennukseksi, mutta asia selviää lopullisesti asemakaavoituksessa. Todennäköisesti tehdas vanhimmat punatiilipinnat sekä piippu säilytetään.

Paperitehtaan eteläpuolella sijaitsee rinteessä korkeammalle asettuva punatiilinen kattohuopatehdas (Heikki Tiitola, 1940). Rakennuksessa on runsaasti ympäristömyrkyjä, muun muassa PAH-yhdisteitä, joten tehdas saneeraaminen asuinkäyttöön ei luultavasti onnistu. On ajateltu, että sen idänpuoleisesta päädyistä säilytettäisiin jokin osa, ja tämä rakennusosa nivoutuisi yhteen samalle kohdalle rakennettavan ylikulkusillan kanssa. Lähistöllä sijaitsee Santalahden luujauhotehtaan eli Luikun myöhempiä rakennuksia, joissa osassa on punatiili jätetty pintaan. Myös nämä rakennukset todennäköisesti puretaan asuintalojen tieltä. Luikun savupiippu on tarkoitus säilyttää.

Kolmas punatiilikohde, jonka tulevaisuus selviää lähivuosien asemakaavoituksessa, on Näsijärven Pahvitehtaan (Bertel Strömmer

1942) massiivinen ilmestys - 5-6 -kerroksinen pienteollisuusrakennus edellisistä länteen Rantatie 17:ssä. Santalahden rakennusinventoinnissa tehdas on merkitty korkeimpaan luokkaan, ja maisemallisena ilmentyksenä se on vaikuttava näky Näsijärven puolelta katsottuna. Rakennuskompleksin kohtalo on vielä avoin, mutta ainakin joitakin osia siitä todennäköisesti säilytetään. Pahvitehdas oli sotien jälkeen yksi neljästä alan suuresta Tampereella (muut olivat Haarlan paperitehdas Santalahdessa, Haarlan kirjekuoritehdas Pohjolankadulla sekä Tako). Näsijärven pahvitehdas työllisti 200 henkeä ja valmisti jätepaperista pahvia ja muun muassa kaikki rautateiden matkaliput, sähköeristuspahveja sekä myöhemmin Näsijärvi Oy:n/Näsijärven Pahviteollisuus Oy:n nimellä matkalaukkuja. Breitensteinien omistuksessa tehdas pysyi viitisenkymmentä vuotta, kunnes 1980-luvun lopulla lopetti toimintansa. Nykyään rakennus on lukuisten kaltaistensa rakennusten tavoin monimuotoisessa pienteollisuus- ja harrastuskäytössä. Tehdaskokonaisuutta on myöhemmin kasvatettu, mutta lisärakennukset on tehty varsin hyvin vanhoihin rakennuksiin ja tyyliin sopiviksi. Tästä syystä Pahvitehdas olisi kokonaisuutena syytä säästää.

LÄÄKÄRIPALVELUT LÄHELLÄ SINUA!

avoinna: ma-to 8-18, pe 8-17

Lääkäri
Laboratorio
Fysioterapia
ja hieronta
Työterveys-
huolto

 3142 0100

Pispalan lääkäriasema

MEDICUS OY *Pispalan valtatie 2 U*

Pyynikin näkötorni

MAANKUULU
MUNKKIKAHVILA

Avoinna joka päivä 9-20 p. 03-212 3247

VASTAVIRTA
~KLUBI

pispalan valtatie 39, 33250 Tampere

Avoinna arkisin

15-02

la-su

12-02

Happy hours joka päivä!

17-19

la-su

12-14

TERVETULOA!
www.vastavirta.net
p. 050-5160644

Fysikaalinen hoitolaitos

PIRKKA-HOITO OY

Pispalan valtatie 45, puh. 212 3002

TAMPEREEN

LIHAJALOSTE OY

Puhelin (03) 344 0264

Pyynikintorin fysioterapia
ja hieronta

Pyynikintori 4
33230 TAMPERE
puh. (03) 222 9295

Fysioterapeutit
TIINA HEMMILÄ
MARJA-LEENA HYVÖNEN

Työvään keskusmuseo Werstaalla on meneillään näyttely suomalaisen uiton ja uittomiehen pitkästä historiasta.

Punkaharjulla toimivan metsämuseo Luston tuottama näyttely on avoinna tammikuun puoleen väliin asti. Näyttelyssä on Werstaan hoitamana myös tamperelainen ja pispalalainen osuus.

Pispalassa ainutlaatuista ovat tietenkin sekä uittotunnelit että niitä aiemmin käytössä olleet tukkitiet. Järvien välinen kannas jouduttiin ylittämään – ja sitten alittamaan –, koska uitto häiritsi Tammerkosken varren tehtaiden toimintaa. Puuta kulki Poriin sahattavaksi kauemmilaan Ähtäristä saakka.

Näyttely on toki läpileikkaus yleensäkin uiton merkityksestä suomalaisen talouselämän nousussa. Puutavaran kysyntä maailmalla sitoi Suomen tiiviiksi osaksi kansainvälistä talouselämää. Pölköt ovat juosseet Suomen ja sen metsätalouden maailmankartalle, todetaan näyttelyesitteessä. Siihen voi vain lisätä, että juoksuttajina oli monikymmentuhantinen puunkäsittelijöiden joukko pokasahamielistä alkaen aina sahatyömiehiin ja taaplereihin asti.

Näyttelyssä aineistona on runsas kuvasto, karttoja, pienoismalleja ja uiton työvälineitä

Kuvat: Pekka Luodes

Antaa pölkyn juosta!

Tekstit: Hannu T. Sepponen

Tukkinippujen kociiltoa Pispalassa syyskuussa 1968. Kuva: Werstaan kuva-arkisto

Näyttely on avoinna 14.1.2007 asti, tiistaista sunnuntaihin kello 11-18, Väinö Linnan aukio 8.

Lenin-museossa muistellaan nuorisofestivaaleja

Lenin-museossa on avoinna tammikuun seitsemänten päivään asti näyttely maailman nuorison ja ylioppilaiden festivaaleista.

Näyttelyssä kerrotaan festivaali liikkeen historiasta osanottajien kokemusten ja kertomusten pohjalta. Näyttelyn valmisteluihin osallistui aktiivisesti pääasiassa tamperelaisia festivaalikävijöitä, jotka antoivat

omia valokuviaan ja muistoesineitä esille pantavaksi. Pääroolissa ovat siis tavalliset festivaaleihin osallistuneet suomalaiset nuoret. Virallinen politiikka ja liturgia jäivät sivurooliin.

Festivaalit pidettiin kerran myös Helsingissä, vuonna 1962. Tuolloin tapahtuma herätti vielä runsaasti vastustusta ja ristiriitoja. Vuoteen 1973 Berliinin festivaaleille tultaessa nuorison ja opiskelijoiden lähes koko poliittinen kenttä oli riennossa mukana.

Jo varhaisessa vaiheessa Pispalassakin oltiin mukana festivaalitouhussa. Niinpä vuonna 1955 pidetyillä Varsovan festivaaleilla luovutettiin suomalaisten puolesta senegalilaiselle valtuuskunnalle ryijy, jonka alkupeurä on Pispalassa. Ryijyyn toivat langanpätkänsä sadat paikalliset nuoret. Ryijyn luovutuksesta on näyttelyssä pispalalaisen Pekka Luodeksen lahjoittama kuva.

Uusia portaita molemmin puolin mäkeä

Talven aikana Pispalaan rakennetaan kaksi uutta, jo pitkään toivottua porrasyhteyttä.

Pitkät portaat saavat kaavassa jo kauan olleen jatkeen Rinnekadulta Mäkikadulle saunan yläpuolelle. Tällöin portaitten pohjoispuolinen osuuskin tulee turistillekin helpommin hahmotettavaksi yhtenäiseksi reitiksi poikki harjun.

Etelärinne saa uuden porrasyhteyden Vallikadun umpiperältä ylös Pispankatu 47:n nurkalle. Tämä väylähan on ollut jo varmaan vuosikymmenet varsinkin koululaisten suosima epävirallinen oikoreitti, josta siis kohta pääsevät nauttimaan myös heikompiinikäiset.

Porrastyömaa Mäkikadulta Rinnekadulle on vaativa kohde: rinne on jyrkkä ja talot lähellä, mikä vaatii mm. uusia pulteririvintereitä pitämään soraharjua kuosissa. Vallikatu-Pispankadun porrastyö alkanee keväällä.

Rajaportilla kalkittiin ja rempattiin kiuasta

Tekstit: Veikko Niskavaara

Kuvat: Arto Säntti

Rajaportin saunalla oli vuosittainen remonttiseisokki viikolla 47. Saunan sisäkalkituksen tekivät jo viidettä vuotta peräkkäin Ikaalisten rakennusrestaurointikoulutuksen opiskelijat.

Sauna on siis taas valkoinen ja toiveissa on että se myös pysyisi pitempään sellaisena sillä kiukaan vuosihuollon yhteydessä siihen uusittiin kaikki neljä löylyluukkuja. Vanhat olivat jo kieroiksi palaneet ja päästivät siksi savua saunan sisäänkin, mistä johtui seinien nopea tummuminen savusaunamaisiksi. Luukut saatiin mittailaustyönä sponsorointina Levytyö Särkinen Oy:lta.

Kiukaaseen vaihdettiin normaaliin tapaan n. 1000 kg uusia löylykiviä sekä muurattiin uusiksi niitä kannattavat kiviholvit. Kiukaan poltto-ominaisuuksia parannettiin uuden tyyppisellä toisioilmanavalla tulipesän peräosaan. Tämä tehosti palamista selvästi, mikä näkyy ulospäin vähäisempänä savuttamisena piipusta. Se varmasti helpottaa ainakin saunan lähinaapureiden ikkunanpesuvaivoja ja sitä paitsi tuo säästöä saunan halkokuluihin.

Saunan kalkitusporukkaa urakan päätyttyä. IKATAN ensimmäisen vuoden rakennusrestauroinnin opiskelijoita koulutti tähän perinneyöhön Esko Huhtala (keskellä).

Apulaispormestari Jokinen lupasi apuaan Pispalan rakentamisongelmiin

Teksi: Hannu T. Sepponen

Kuva: Ilpo Mikkonen

Pispalan asukasyhdistyksen vierana kävi marraskuun loppupuolella apulaispormestari Tarja Jokinen.

Hän aloittaa uudessa virassa vuoden vaihteessa. Vastuualueena ovat muun muassa kaavoitusasiat, jotka ovat jatkuvasti ajankohtaisia Pispalan näkökulmasta.

Asukasyhdistyksen edustajina Jokista jututtivat puheenjohtaja Katja Wallenius ja hallituksen jäsen Veikko Niskavaara. Yhdistyksen puolelta tuotiin esille, että Pispalassa on koettu kasvavaa huolta siitä, kuinka kaupunginosaan vielä jäljellä olevalle rakennusperinnölle käy.

Kaupunginosaan on ollut määrä laatia erityinen rakennusjärjestys, jonka tarkoitus olisi ohjata kaavan soveltamista ja rakennuslupakäytännöä. Pispalassa on oltu huolissaan kaupunginosaan eräissä tapauksissa huonosti sopivan uudisrakentamisen leviämisestä. Rakennusjärjestyksen laatiminen on kuitenkin ollut puoli-toista vuotta käytännössä jäissä, eikä hankkeen jatkosta ole toistaiseksi mitään tietoa. Kun tiedossa ei ole lisäresursseja hanketta hoitamaan, herää ajatus, onko hanketta yleensäkin tarkoitus toteuttaa. Tai sitten olisi harkittava vaikka konsulttityötä.

Rakennusjärjestyksen laatimisen ajaksi oli luvassa väliaikainen rakennuskielto, jolla jokainen uusi rakennuslupahakemus olisi otettu tarkempaan käsittelyyn. Tätä lupausta ei voitu täyttää, aiheena oli että lain katsottiin sallivan rakennuskiellon vain suoranaista kaavamuutosta valmisteltaessa.

Apulaispormestari Jokinen lupasi käydä pikimmiten keskusteluja kaavoitusosaston kanssa, jotta rakennusjärjestystyö saataisiin vauhtiin. Myös rakennuskiellon mahdollisuuden hän lupasi vielä kerran selvittää.

Yhdistyksessä on oltu hyvin huolissaan myös siitä, mikä merkitys maakuntamuseon laatimalle raken-

nusinventoinnille eli tärkeiden, rakennetun kulttuuriperinnön kannalta säilytettävien rakennusten luettelolle annetaan. On olemassa esimerkkejä, että inventointiluettelon ykkösluokkaan kuuluvien rakennusten suojeleminen ei paina lupakäytännössä mitään, vaan myös niille on myönnetty purkulupia, vaikka rakennusvalvonta on luvannut että I-luokkaan inventoiduille he eivät tule esittämään purkuluvan myöntämistä.

Rakennusinventoinnin sisältämät tärkeiden rakennusten luettelo on kuitenkin keskeinen osa sitä kulttuuriympäristöä, jonka säilyttämiseen kaupunki on periaatteessa sitoutunut. Pispala kuuluu myös valtakunnalliseen kulttuuriympäristöjen säilyttämisen luetteloon.

Jokinen ja asukasyhdistyksen edustajat olivat yhteisesti sitä mieltä että käytäntöä ja inventoinnin merkitystä pitäisi selkiyttää niin että ainakaan I-luokan kohteille ei enää myönnettäisi purkulupia. Tämä vaatii pelisääntökeskusteluja niin rakennusvalvonnan kuin lautakunnankin kanssa.

Yhdistyksessä katsotaan, että kaupungin tulisi muutenkin herätä kaupunginosaan ilmeen säilyttämiseen

myös omien omistamiensa, tällä hetkellä ratkaisua odottavien kiinteistöjensä kanssa. Vajaan kymmenen kohteen luettelosta lähes kaikki ovat rakennusinventoinnissa ykköskohteina. Näistä nostettiin esimerkkinä Pispalanharju 32 sekä Ratakatu 5 tilanne. Kumpaakaan ei ole annettu edes vuokralle halukkaille ja rakennukset menevät hoitamattomina yhä huonompaan kuntoon. Myös Hirvikatu 10 ympärillä oleva kaavoitus-hanke ja Kurpitsatalon (Isolähteenkatu 2) pitemmän tähtäimen kohtalot ovat auki. Kurpitsalle tarvittaisiin vaikkapa kymmenen vuoden vuokrasopimus, jotta sen kunnostamiseen voitaisiin hakea avustuksia.

Todettiin että Rajaportin sauna ja sen pihan rakennukset ovat hyvät myönteinen esimerkki siitä, kuinka hyvä tulos voidaan saavuttaa, kun kaupungin taholla uskalletaan luottaa kiinteistön hoitoonsa saaneen tahon haluun ja kykyyn huolehtia kohteesta. Tuloksena on myös monenlaista lisäarvoa myös kaupungin ilmeelle.

Apulaispormestari Jokinen lupasi keskustella kiinteistötoimen kanssa kaupungin talojen kohtalosta ja nopeastakin käyttöön saamisesta. Tavoitteena voisi olla käyttö- ja kunnossapitosuunnitelman laatiminen niille yhteistyössä paikallisten tahojen kanssa. Talojen kunnostaminen kaupungin, paikallisten tahojen ja esim. rakennusrestauroinnin koulutustahojen yhteistyönä voisi nostaa kaupungin profiilia rakennusperinnön arvostamisessa ja toimia myönteisenä esimerkkinä myös yksityisille talonomistajille Pispalassa ja laajemminkin.

Tulevana kahden vuoden toimikautenaan apulaispormestari Jokinen aikoo pitää erityisenä kohteena juuri Pispalan sekä myös Kaupin rakentamisen ja ympäristön kysymyksiä.

Marin maassa sukulaisten vieraina

Teksti ja kuva Jorce Markkula

Sen piti olla aikamoinen pyhiinvaellusmatka ja sellaiseksi se muodostuikin. Kymmenkunta vuotta sitten Erkki Helmaa julkaisi Sauna-lehdessä jutun marilaisten saunakulttuurista. Rajaportin saunalla sitä tutkittiin suuren hartauden vallitessa. Marin maa on siitä asti siinneytyneen saunayhdistyksen aktiivien mielessä saunan pyhänä maana. Ja viime syyskuussa sitä viimeinkin päästiin tutkimaan omin silmin.

Kansainvälisen Savusaunaklubin matkalle osallistui jäseniä myös Pispalan Saunayhdistyksestä ja muutama Suomen Saunaseurasta, kaikkiaan yli 40 saunoojaa. Matkakohteet oli tiedustellut Suomalais-Ugrilainen Matkatoimisto, josta oppaana toimi tuttu mies, vepsäläinen Leo Baskin.

Suomen kansan alkukoti sijoitetaan taas tänne, Volgan mutkaan, ja sana löyly on tunnettu marin kielessäkin. Lel tarkoittaa sielua. Sanan merkitys on uskonnollinen, mutta se merkitsee myös saunan löylyä. (Lel=löyly). Löyly on jotain jonka voi ymmärtää vain suomalainen - tai suomen sukuinen.

Marilaisten kansallinen herätys oli toki tiedossa, ja siitä johtuvat vaikeudet Venäjän Federaation hallinnon kanssa. Kansallisen herätyksen symbolina toimii perinteinen luonnonuskonto. Perestroikan parhaina aikoina marilaiset olivat Euroopan ainoa kansa, jonka virallisena valtionuskontona oli luonnonuskonto; hyvin paljon muinaissuomalaisista luonnonuskontoa muistuttava. Saunominen on marilaisille jumalanpalvelua.

Saunan lisäksi tähän uskontoon kuuluvat pyhät järvet (=Pyhäjärvi), pyhät lähteet, uhrilehdot ja pyhät puut. Metsä saa toimia kirkkona (niinhän suomalaisessa laulussakin lauletaan!). Marilaisen uhripapin selostaessa metsän mystiikkaa kaikki tuntui sangen kotoiselta. Kyllä me selvästi olimme sukulaiskan-san vieraina!

Korkein jumaluus on pyhä lehmus, Shostshin-Ata eli Suuri Äiti. Korkein jumaluus on siis nainen. Suomen sukuisia kieliä yhdistää myös se seikka että kolmannen persoonan pronomini on

molemmilla sukupuolilla sama. Aina-kin kielessä suomalais-ugrilaiset ovat tasa-arvoisia.

Eikä uhrilehtoon ole menemistä ilman saunaa. Ja ennen saunomisen suomaa ruumiillista puhdistautumista on käytävä läpi henkiset puhdistusmenot. Uhrilehtoon ei mennä pahoin aikomuksin. Jumalilta rukoillaan metsästys-, kalastus- tai matkaonnea, ja lempenasioissa on luvallista kääntyä jumalien puoleen. Aseita marilaisten jumala ei siunaa.

Palvontamenotkin sopivat jääräpäiselle suomalaiselle. Mitään säädetyjä rituaaleja ei ole eikä pappi käytä valtaa alistamalla yksilöä noudattamaan kaavaa. Kukin lähestyköön jumalaa yksilöllisesti oman mieltymyksensä mukaan. Uhriliinan voi sitoa puun oksalle kunnioituksen merkiksi, mutta säädylisintä on tehdä se yksinäisyydessä, kahden kesken jumalansa kanssa. Kas tässä on uskontoa individualistille!

Marin maalle ei ulotu rautatie. Junallamentiin sen rajalle. Matkaa jatkettiin Kotelnitsiin vanhoilla GAZEilla. Kaupunki on saanut nimensä tsaarinaikaisesta kattilatehtaasta, mutta esihistoriassa mennään tosi kauas menneisyyteen. Volgan rantatörmästä Marin maalla kaivetaan esiin fossiileja, jotka ovat jäänteitä ennen dinosauruksia maailmaa hallinneista liskoista. Kotelnitsi on Valkeakosken kokoinen, mutta siellä on maailman harvinaisimpiin kuuluva paleontologinen museo. Paleontologian tutkijoiden pyhiinvaellukset suuntautuvat myös Marin maalle.

Marin maan kamara on siis hyvin vanhaa ja se yllättäen se näkyy saunassa! Heti ensimmäisessä saunassa (joka on marin kielessä montsa) ihmettelim-

me kun kiuaskivinä oli tiilenkappaleita ja muuta keramiikkaa. Sitten äkkäsimme, että maaperässä ei ole lainkaan kiviä, peruskalliosta nyt puhumattakaan. Savea ja punaista multaa sen sijaan on loputtomiin. Täällä ei jääkausi ole jättänyt perinnöksi moreenia. Kiuaskivet on pitänyt polttaa keraamisesti, joten keraamiset kivet siis ovatkin alkuperäisimmät kiuaskivet. Jos uskomme saunatutkijoiden väitteitä, joiden mukaan marilaisten sauna on suomalaisen saunan alkumalli!

Marilaisesta perinnesaunasta oli yllin kyllin luettu kuvauksia erilaisista saunatutkimuksista, ja heti ensimmäisenä päivänä päästiin sellaiseen. Saunan isäntä tosin oli venäläinen uudisasukas, mutta kylä oli vanha marilainen kylä. Maaltpako on tyhjentänyt sikäläisenkin maaseudun, eikä tässäkään kahdentoista talon kylässä ollut enää kuin kolme asuttua taloutta.

Muutama maaseudun kylä on toki säilyttänyt elinvoimaisuutensa, kuten esimerkiksi yöpymispaikkamme Kitshi. Kylän sovhoosi ponnistelee sopeutuakseen markkinatalouteen. Parhaiten on menestynyt hevostalous, sovhoosi kasvattaa mm. ravihevoseja, mutta maataloustuotanto ja käsiteollisuus on monimuotoista. Tuotevalikoimassa oli mm. huopatuotteita, hunajaa ja vaikkapa vodkaa, jotka kaikki kelpasivat suomalaisvieraille.

Matkailusta yritetään saada lisäelinkeinoa kylälle. Rakenteilla oli 20-huoneinen hotellirakennus ja perinnesauna! Suomessa virinnyt saunamatkailu tunnettiin ja suomalaisia toivottiin maksaviksi vieraisiksi.

Savusaunaklubin luomalla asiantuntemuksella perehdyimme saunan rakennustyöhön. Piirustukset totesimme asianmukaisiksi. Hirsirakentamisen laatu arvioitiin suomalaiset kriteerit täyttäväksi. Kiuassuunnitelman katsottiin sisältävän pari heikkoutta nykytietämyksen valossa, mutta antaa ajan näyttää. Joka tapauksessa jo paikan päällä päätettiin tulla takaisin, saunomaan sitten kun kaikki on valmista. Suomen Saunaseuran Raili Vihavainen otti hirren lastuun kirvesmiehen nimmarin, ja lastu ripustetaan Saunaseuran seinälle Lauttasareen.

Tietoa matkoista:
<http://www.ugrimedia.de>

PISPALAN APTEEKKI

- apteekki lähellä sinua -

Pispalan valtatie 91

(Pispalan valtatie ja Nokian moottoritien risteys)

Puh. (03) 212 69 62 Fax (03) 212 69 72

Palvelemme

ma-pe 9 – 18, la 10 –15

Hyvää Joulua!

Toimisto palvelee ma-to 10 - 17, pe 10 - 16	
AUTOKOULU PIRKKA	
Aloitus joka maanantai klo 10.10 ja 17.10	
Pyynikintori 1 33230 Tampere	puh. 03-212 6222 GSM 050-4115100 www.autokoulupirkka.fi

Pispalalaisen mainoshinnat:

- 1/1- 250 euroa - värillinen + 20 euroa
- 1/2 - 140 euroa - värillinen + 10 euroa
- 1/4 - 80 euroa - värillinen + 5 euroa
- 1/8 - 50 euroa - värillinen + 5 euroa
- 1/16 - 40 euroa - värillinen + 5 euroa

Sydäntä vailla

Teksti: nimim. ken olin

Kuva: Heinari

Kerran eräs mies kadotti sydämensä. Koska hän ei alkujaan ollut sydämetön, teki sen kadottaminen hänet hyvin surulliseksi. Mies ei halunnut olla sydäntä vailla ja niinpä hän lähti maailmalle uutta etsimään.

Hän matkusti kauas, kulki halki aavikoiden ja erämaiden, kahlasivat syvissä virroissa ja ylitti vuoria. Matkallaan hän näki paljon autiutta, paljon etäisyyttä, paljon kauneutta ja paljon ylväyttä.

Jos hänellä olisi ollut sydän, olisi se ollut näistä kokemuksista jo pakahduttavalla. Hän jatkoi kuitenkin matkaa, tuntien vain onttoa jomotusta ja kuminaa rinnassaan. Hän haukkoi henkeään ja tunsu huimausta, sillä sydämen sijasta kaikki muu hänessä ihasteli näkemäänsä.

Viimein hän saapui kaukaisten vuorten taakse ihanaan laaksoon. Sen vihreän, kiiltävän ruohikon halkaisi häikäisevän sininen joki. Joen rannalla oli ihmien punaisia kukkia, jotka loistivat kilpaa pensaiden marjojen kanssa. Sydämetön mies kulki silmät hehkuen ihanan laakson joen rantaan.

Saapuessaan joen rantaan hän näki jonkun istuvan kumarassa aivan veden partaalla. Tullessaan lähemmäksi hän havaitsi, että rannassa istui murheellisenä nainen. Tämä oli pukeutunut sinapinkeltaiseen kaapuun, jonka alta pilkotti ruosteenpunainen vaate. Naisen hiussuortuvien alta, kummankin korvan nipukan alta, riippuivat kultaiset korvarenkaat. Ne olivat isot kuin lumpeenlehti, niin että ne hipoivat naisen olkapäitä.

Naisen vieressä istui vieläkin pienempi hahmo, muutaman vuoden ikäinen poika. Pojalla ei ollut jalkateeriä. Nainen silitti suruissaan poikansa hiuksia ja puheli tälle vaimeasti.

“Mitä on tapahtunut, minne poikasi jalat ovat kadonneet” kysyi kaukaa tullut mies.

“Hän menetti jalkansa pelatessaan palloa niityllä toisten kanssa” kertoi nainen surullisena. Niityn reunalle oli jäänyt taistelevien heimojen jäljiltä räjähtäviä ammuksia. Yksi räjähdys silpoi pojan jalat.

“Iloitsen että hän säilytti henkensä, mutta kuinka nyt selviydymme. Kuka tekee nyt maatyöt, kun poikani on jalaton. Hänen isänsä kuoli heimojen vihanpidossa vuosia sitten” nainen sanoi tukahtuneella äänellä.

Mies istuutui naisen vierelle ja katsoi tätä liikuttuneena.

“Olen lähtenyt pitkälle matkalle etsimään sydäntä. Menetin omani ja haluaisin löytää jotakin tilalle. Luulen että pitkä matkani on turhaa, en ole nähnyt ylimääräistä sydäntä

missään matkalla. Välillä on näyttänyt että kovin monella muullakaan ei ole sydäntään tallella.”

“Kun nyt olen tullut puolen maanpiirin päähän, niin että matkaa kotiini on yhtä paljon kaikkiin ilmansuuntiin, ajattelen etten enää löydä sydäntä. Jos sallitte, hyvä rouva, voin sen sijaan auttaa teitä hetken ja kenties hankkia omankin elantoni maatilkkuanne hoitamalla. Matkavarani ovat kovasti huvonneet enkä tiedä kuinka selviydyn takaisin.”

“Kun noin sanotte, minulla on teille puolestani sanottavaa” sanoi nainen nostaessaan päätään ja suoristautuessaan.

“Olen itkenyt niin kauan ja sydämeni on surusta haljennut, niin että minulla on antaa teille siitä toinen puolisko, ei mitään muuta. Se on vain puolet kokonaisuudesta, mutta jos teillä ei ole ainoatakaan, luuletteko ottavanne sen palkkioksi siitä, mitä juuri olette luvannut” sanoi nainen.

Niin sanoessaan hän loihitti rinnastaan puolikkaan sydämen ja ojensi sen miehelle. Sydän sykähteli. Mies otti sen vastaan ja kätki sen povelleen.

He nousivat joen rannalta. Mies nosti jalattoman pojan syliinsä ja alkoi kantaa häntä kohti pientä majaa, joka häämötti vaatimattoman pelto-tilkun takana. Nainen nojautui miehen käsivarteen ja ojentautui koko pituuteensa. Silloin mies huomasi, että sinapinkeltaisen kaavun alta häneen katsoivat mustat, kyynelistä kosteat silmät. Naisen otsan ylpeä kaari helmeili iltapäivän hiestä. Hänen suunsa hymyili arasti ja hänen silmänsä hohtivat auringonsäteistä.

He kävelivät kohti majaa. Mies tunsu että hän jaksaisi koko loppuelämänsä juuri alkanutta elämää, vaikka vain puolen sydämen varassa.

Kaupassa katsotaan ympäristön perään

Teksti: Hannu T. Sepponen

Kuva: Ilpo Mikkonen

Tahmelan K-kauppa sai aiemmin tänä vuonna keskusliikkeen myöntämän ympäristödiplomin. Ympäristöarvot kuuluvat nykyisin asiaan joka alalla, mutta jo edellisen omistajan aikana katsottiin ympäristöasioiden perään, kertoo kauppias Tomas Laakso.

Ympäristödiplomin saanti ei ole mitään Keskinäisen Kehumisen Kerhoa, vaikka diplomi keskusliikkeeltä tulikin. Tarkastajat ovat puolueettomia ja tekevät välillä myös pistokoeluonteisia käyntejä. Keväälläkin pengottiin roskikset ja pidettiin ”pistokkaat” kaupan väelle.

Ympäristö- ja ekoasenne vaatii jatkuvaa päivitystä sekä tietynlaista toiminnan asennetta. Mahdotonta olisi joka aamu katsoa listasta, miten asiat otetaan huomioon, jos asenne ei olisi kohdallaan. Kierrätyksen kirjanpidosta koituu jonkin verran työtä.

Kauppiaan saamassa diplomissa lukee monta seikkaa, joita ympäristöajattelulla tulee edistää. Pitää olla tarjolla esimerkiksi luomua ja reilun kaupan tavaraa. Olisi hallittava kaupan oma energian käyttö. Omat jätteet tulisi minimoida ja kierrättää eteenpäin järkevästi. Kulutuksen ympäristövaikutuksista tulee olla tietoa jaettavissa. Omat käytännöt on oltava siistissä kunnossa.

Tomas kertoo esimerkkeinä, että kaupassa lajitellaan kaikki syntyvä oma roska niin, että sen kierrätys on mahdollista. Seurataan, mistä tuotetoimituksista tulee runsaasti pakkausjätettä. Täydet valot napataan päälle ja suojaverhot hyllyjen edestä aukioloajoiksi. Sähkön voi kilpailut-

taa kustannussäästön saamiseksi. Jopa ulkomainos on ajastimella. Kylmäkoneet huolletaan ajoissa, jotta ne toimivat tehokkaasti. Samalla säästyvät kustannuksia. Näinhän on järkevää tehdä kotiooloissakin.

Kuluttajille katsellaan tarjolla olevia tuotteita ympäristöaste mielessä pitäen. Asiakastietouden levittäminen on tietysti hoksattava tehdä huomaavaisesti, koska ei ihmisiä voi pakottaa. Nykyasiakkaat ovat melko tietäväisiä ympäristöseikoista. Jonkin verran esitetään kysymyksiä esimerkiksi luomu- ja reilun kaupan tuotteista.

Ympäristöseikkojen huomioon ottamisessa on monta tasoa ja kilvoittelua riittää. Aika harva pystyy pääsemään täysin sataprosenttiselle tasolle, joten petraamista on aina. Näitä asioita edistämällä jo aiempi kauppias sai diplomin, ennen kuin näistä ajatuksista alkoi tulla kaupan alallekin vallitseva normi, kertoo Tomas.

Joko panit merkille uudet ajosäännöt?

Teksti ja kuva: Kati Lehtinen

Tahmelan liikekeskuksen pysäköintialueella on tehty järjestelyjä, jotka selkiyttävät liikennettä.

Liikekeskuksen pysäköintialueelle ajetaan nykyään Hirvikadun puolelta ja poistutaan Tahmelan viertotielle. Myös pysäköinnissä on tehty muutoksia. Liikennemerkki osoittaa, että autot on tarkoitus pysäköidä vinoon, eikä enää suorien ruutujen mukaan.

Kaikki eivät ole vielä huomanneet uusia sääntöjä. Kielletty ajosuunta-merkki lienee aika korkealla, jotta se olisi helppo panna merkille.

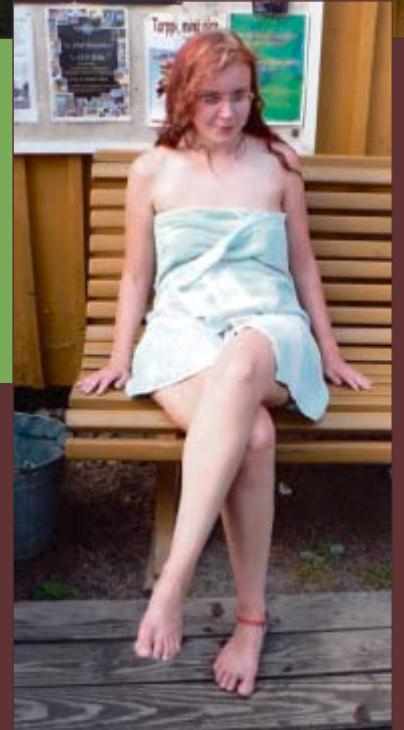

Rajaportin saunan 100-vuotisjuhlat 2.9.2006

Kuvat Ilpo Mikkonen ja Arto Sääntti

AJATUKSIA APOLISTA

Jenni Partanen, Arkkitehti SAFA

Tampereella valmistellaan paraikaa Arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa (Apoli) laajan asiantuntijajoukon voimin.

Ohjelman tarkoituksena on luoda toimintasuunnitelmia, joiden avulla on mahdollista kehittää Tampereen arkkitehtuurin tasoa, paikallisesta rakennuskulttuurista ja historiasta nousevaa identiteettiä, tiedottamista, kouluttamista ja vuorovaikuttamisen toteutumista rakentamis- ja suunnitteluprosessien eri vaiheissa. Työskentely Paikallisuus-teemaa työstävässä työryhmässä on kirjoittanut runsaasti ajatuksia koskien myös Pispalaa, jonka kohdalla useiden Apoli-teesien problematiikka tuntuu korostuvan.

Tämänhetkisen kaupunkikäsitteen mukaan kaupunki nähdään kompleksisena, itseohjautuvana systeeminä, jonka rakenne on alati muuttuva, ennakoimaton ja dynaaminen. Näiden piirteiden tukeminen on tärkeää kaupungin elinvoimaisuuden säilyttämiseksi. Yhtenä tämän kaltaista monimuotoisuutta ylläpitävänä tekijänä voidaan pitää kaupungin ajallisia kerrostumia ja historiallista jatkuvuutta.

Rakennussuojelun ja ei-suojelun asettaminen vastakkain ei aina välttämättä vastaa tarkoitustaan: Negatiivisesti väritynyt mielikuva kohteiden toimintaa haittaavasta museoinnista tuntuu syntyvän helposti. Tämän vastapainona loppu kaupunkirakenne mielletään vapaaksi riistaksi, jonka kohtaloa säätelevät viidakon lait: On parempi purkaa varmuuden vuoksi pian ennen kuin joudutaan kiusalliseen tilanteeseen, jossa tontin käyttö vaikeutuu mahdollisten kieltojen ja rajoitusten johdosta. Tällöin paitsi tuhotaan vielä suojelemattomia arvokohteita, myös ohennetaan kaupungin ajallista kerrostuneisuutta ja yksipuolistetaan toimijakentää, kun kiinteistöjen hinnat karkaavat uudiskohteiden kohonneen hintatason myötä. Heterogeeninen työpaikka- ja asuinalue, jossa eri tyyppiset yritykset ja asumisen muodot lomittuvat, luo kiin-

nostavampaa kaupunkikulttuuria kuin yksipuolinen omakotitalomatto tai high tech -yrityskylä.

Mustavalkoisella, kaksinapaisella ajattelulla myös ruokitaa vastakkainasettelua, jossa suojelu- ja taloudellisia näkökohtia eri tavoin painottavien toimijatahojen eturistiriidat ajavat vastapuolet puolustusasemiin, eikä rakentavaan keskusteluun ja argumentointiin juuri löydy mielenkiintoa. Lähestymistapaa voitaisiin muuttaa vaikkapa siten, että kaupunkirakenteen piirteiden – kuten rakennettu ympäristö, reitit ja saavutettavuus, kulttuurihistoria tai toiminnot - analyttistä tarkastelua ja strategioiden hahmottelua suoritettaisiin jo etukäteen, ennen rakennushankkeiden muodostumista. Tällöin positiivisten mahdollisuuksien esiin nostaminen ja negatiivisten sanominen ääneen voisi luoda pohjaa todellisten, kaikkia hyödyttävien vaihtoehtojen haarukoinnille.

Kaupungin monimuotoisuus ja kerroksellisuus ei siis muodostu vain siitä, että pyritään säilömään näyte joka aikakaudelta. Tärkeä tekijä on myös dynaaminen ja alhaalta ylös -ohjautuva toiminta, jonka mahdollistaa monipuolinen, eri ikäisistä, -hintaista ja -tasoisista rakennuksista koostuva ympäristö. Tällaisen innovatiivisuutta ja monipuolista toimintaa ruokivan kaupunkirakenteen vaaliminen tarvitsee tämänhetkistä monipuolisempaa kaupungin ja sen historiallisten piirteiden ymmärrystä. Paikallisidentiteetin muodostuminen riippuu voimakkaasti niin oman menneisyyden kuin nykytilanteenkin hahmottamisesta.

Olisiko myös mahdollista kehittää toimintamallia, jossa uudelleenkäyttö, laajentaminen ja täydentäminen olisivat purkamiseen ja uudisrakentamiseen nähden varteenotettavia vaihtoehtoja? Rakennuksen tai alueen kohtalo ei määrytyisi mustavalkoisen ja rajoittavan purkamis-säilyttämis -ajattelun kautta, vaan arvottomisskaala voisi olla kohteen ominaisuudet laajemminkin huomioiva. Minkälaisia porkkanoita tulisi rakennuttajalle tarjota vaikkapa vanhan osittaiseksi laajentamiseksi sen sijaan, että vanha rakennus korvataan uudella? Kyse ei aina ole taloudellisista seikoista, vaan taitavasta suunnittelusta. Jo olemassa oleva rakennuskanta tuo usein lisäarvoa pelkkien kustannusten sijaan.

Arkkitehtuurin laatu on toinen kysymys, joka herättää kiivasta keskustelua niin Pispalassa kuin koko Tampereen alueella. Kauniin tai hyvän rakentamisen määrittäminen yksiselitteisesti on melko lailla mahdotonta, mutta kiinnostavan ja elävän kaupunkikuvan kannalta voidaan pitää ihanteellisena toisaalta tietyn koherenttiuden eli yhtenäisyyden, ja toisaalta riittävän monimuotoisuuden ja yllätyksellisyyden tukemista. Tällainen voi tarkoittaa yhtälailla reunaehtojen vetämistä yhdenmukaisen peruspakettilo- tai lähiökerrastalotuotannon rajoittamiseksi tietyllä alueella kuin suunnitteluohjeiden laatimista koskien esimerkiksi rakennuksen massoittelevaa, runkosyvyttä tai laajuutta. Olennainen tekijä määrittäessä toivottavia rakentamisen tapoja on rakennuskannan olemassa olevien piirteiden tunteminen ja tulkitseminen. Hyvää suunnittelua ei synny työpöydällä irti todellisuudesta vaan se nousee paikan ominaisuuksien ymmärtämisestä

Pispalasta on olemassa suuri määrä niin tutkimustietoa kuin ruohonjuuritason alueen tuntemusta. Herää kysymys, olisiko mahdollista yhdistää jo olemassa oleva aineisto ja tarvittaessa tehtävä, sitä täydentävä kartoitus kokonaisuudeksi, jonka käyttö takaisi tulevaisuudessa mahdollisuudet todelliseen, alueen ominaispiirteistä nousevaan suunnitteluun. Ammattilaisten ja elämäsiantuntijoiden verkottuminen ja voimavarojen yhdistäminen antaisi lähtökohdat innostavien visioiden tuottamiseen jo etukäteen, mahdollisesti käytettäväksi tulevan suunnittelutyön tai jopa kaavoituksen pohjana. Tässäkin voidaan nähdä avoimen keskustelun ja ideoinnin mahdollisuus jälkijätöisen pettymyksen ja loputtomien valituskierrosten sijaan. Huonolle ratkaisulle löytyy aina hyvä vaihtoehto.

On hienoa, että Tampereella on ryhdytty useiden muiden kaupunkien tavoin aktiivisiin toimiin ympäristömme tilan kehittämiseksi. Toivoa sopii, että Apolin innostunut ja ajatuksia herättävä ilmapiiri tuottaa uusia menettelytapoja ja asenteita, joiden avulla asetettuihin tavoitteisiin päästäisiin. Positiivisessa hengessä tapahtuvaa toimintaa tarvitaan aina.

RAJAPORTIN SAUNA 100 v. 1906-2006

Sauna - Kahvila - Hieroja

Pispalan valtatie 9 - www.rajaportinsauna.fi

Suomen vanhin yleinen sauna

puh. 03 222 3823

AVOINNA:

ma 18 - 22

ke 18 - 22

pe 15 - 21

la 14 - 22

Miesten ja naisten osastot

Maksu 5 €

Pe klo 17 asti ja ma koko illan 3 €

Kysy tilaussaunoja, puh. 045 136 5557

Hierontahuone

"Corpus Vitale"

puh. 045 673 6871

TOIMII SAUNA-AIKOINA

Tilauksesta muulloinkin

Ajanvaraus pakollinen

Koulutettu hieroja Heta Pulkkanen

RAJAPORTIN

SAUNA

Rajaportin kahvila

puh. 03 213 0117

AVOINNA SAUNA-AIKOINA

Kahvia, pullaa, olutta, virvokkeita ja pikkusytävää.

Kahvilaa laajennettu.

Nyt sisätilaa

3 huoneessa yht. n. 35 paikkaa.

Myös kokouksiin 1-3 huonetta

tarjoilulla tai ilman.

AUKIOLOAJAT loppuvuodesta:

Jouluaattona su 24.12. klo 12 - 18

Joulupäivänä 25.12. ja Tapaninpäivänä 26.12.

sauna on **SULJETTU**

Hyvää Joulua!

Uudenvuodenaattona su 31.12. sauna on **SULJETTU**

Uudenvuodenpäivänä ma 1.1. klo 15 - 22

Muuten sauna on auki viikonpäivien mukaan normaalisti.

Saunatuotteita:

Lahjakortti on oiva lahja saunanystävälle!

Sisältää 15 min. hieronnan, saunan ja pullakahvit. Hinta 15 €

T-paitoja on kahdenlaisia. Hinta 10 €

Saunapyyhe, kotimainen, iso pellavafrotee 30 €

Saunavihdankin saa kassalta. Hinta 3,50 €

PISPALAN PULTERI

RUOKA-ANNOKSIA.ESIM.
VOIKUHA, SILAKKAPIHVIT,
PYTTIPANNU, LIHAPULLAT,
HUNAJABROILERI,
KASVISLAUTANEN...

SUPERPIHVI MAUN MUKAAN

PIKKUANNOKSIA

TALON SALAATIT

JUOTAVAA

Avoinna
arkisin 11-02
la-su 12-02

Keittiö avoin
ma-pe 11-16
la 12-18
su 12-19

Pispalan valtatie 23
puh. (03) 212 5211

19 vuotta Pispalassa • Jo 39 vuotta alan kokemusta

VIINI JA OLUT TARVIKE SHOP

Pispalan valtatie 21
p. 222 9661
Av. 10-18 la 10-14

Kuoleman me nujersimme,
mutta elämälle emme voi mitään.

Juice Leskinen
1950 - 2006